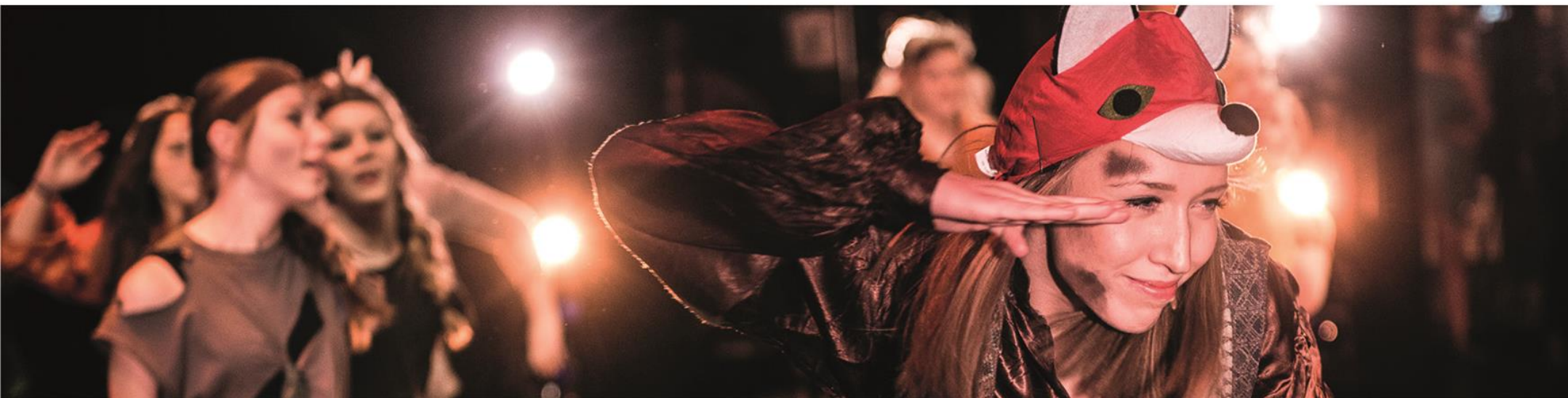

Så og spire lokalt – vokse internasjonalt

- om deltakelse, vekst og kultur i den arktiske hovedstaden

Kommunedelplan for kultur 2017 - 2020

Forord

Tromsø kommunes kulturplan tar utgangspunkt i at kultur først og fremst bor i folk. Vi skal tilrettelegge for at tusenvis av ideer, talenter og krefter møtes og blomstrer – slik at interesser kan dyrkes og nye arbeidsplasser skapes.

Uansett hvordan man velger å definere begrepet, dreier kultur seg om prosesser som former oss som mennesker og borgere. Til sist oss som samfunn. Alt som omfattes av kulturpolitikken, inklusive frivillige kulturaktiviteter, er arenaer som binder oss sammen. Sånn blir kultur samfunnets identitet og selve ryggraden hos folk.

Å tilrettelegge for kultur er derfor å bygge samfunn. Kulturplanen er vårt bidrag for å skape fundamentet som gir Tromsø aktivitet, attraktivitet og livskvalitet.

75.557 fortellinger om Tromsø avgjør hvordan resultatet blir til slutt.

Kristin Røymo, ordfører i Tromsø

Innholdsfortegnelse

OM KULTURPLANEN	5
Bakgrunnstoff	8
DEL I: DELTA OG MESTRE, MEDVIRKE OG BIDRA. OM BARN OG UNGE I TROMSØ	9
1.1. Empowerment! Flere aktiviteter i nærmiljøene	9
1.2. Nye muligheter i den digitale revolusjonen	12
1.3. Kulturskole for alle	13
1.4. Den kulturelle skolesekken.....	15
1.5. Ungdoms- og arrangementsbyen	17
1.6. Bli med! Det er plass til alle!.....	19
Universelt mangfold og forskjellige funksjonsevner	19
Deltakerskole i internasjonale Tromsø	22
Deltakelsens pris	22
Kulturplanen handlingsprogram 2017-2020 om barn og unge i Tromsø.....	24
DEL II: EN ARKTISK HOVEDSTAD BYGGET PÅ KUNST, KULTUR OG TOLERANSE	31
2.1. Den åpne, raue arktiske byen	31
2.2. Kunst som utvikler byen	33
2.3. Festival- og arrangementsbyen	35
2.4. Nettverk, innovasjon og kulturnæring	37
2.5. Kulturscenene.....	39
Kulturhuset	39
Andre kulturscener	41
2.6. Den kulturelle spaserstokken	42
2.7. Tromsøs historie, askeladdene og de mange hjelperne	43
Lokalhistorie og kulturminner	43
Byens historie og byutvikling	45
Kulturplanen handlingsprogram 2017-2020 om kunst og kultur i den arktiske hovedstaden	47

Vedlegg 1: Kommunestyrets vedtak om kulturplanen.....	52
Vedlegg 2: Kommunens kulturtjenester – en samlet oversikt	55
Vedlegg 3: Tromsøs befolkning	59
Vedlegg 4: Ungdata Tromsø	61
Vedlegg 5: Kulturkart kommune, byområdet, sentrum	63

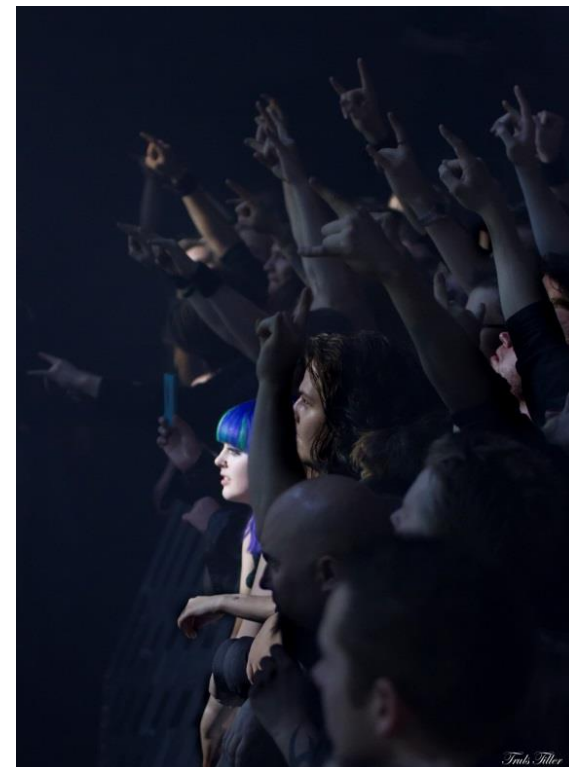
OM KULTURPLANEN

Framtidas kommune vil være basert på nært samarbeid med befolkningen, der innbyggerne er aktive deltakere og tar felles løft for å skape gode lokalsamfunn. Kulturplanen er en plattform og et verktøy for å utløse ressurser gjennom samarbeid med frivillige lag og foreninger, ildsjeler og gründere, kunstnere og profesjonelle kulturnæringsaktører, næringsliv, kulturinstitusjoner, stat og fylkeskommune. Samarbeidet kan omfatte bygg og utstyr, aktiviteter, finansiering, menneskelig innsats og kompetansedeling.

Kulturplanen hviler på følgende verdigrunnlag:

- **Deltakersamfunnet der alle deltar og bidrar:** Kultur er en del av alle menneskers liv, og grunnlag for å delta, uttrykke seg og bidra til fellesskapet. Kulturplanen vektlegger samarbeid og partnerskap mellom innbyggerne og kommunen for å styrke det sivile samfunnet. Planens virkeområde er hele kommunen der mennesker bor og barn vokser opp og kultur skapes; fra fiskeværene på yttersida til fjordbygdene på innersida som omkranser bydelene og Tromsø by.
- **Ytringsfrihet og toleranse** er demokratiske grunnverdier som hele tiden endres og utfordres. Terrorangrep mot avisredaksjoner og kulturarrangementer i Europa og mennesker som kommer til vår del av verden fordi de har flyktet fra krig og konflikt, har skapt nye diskusjoner om ytringsfrihet, toleranse og kultur mangfold. Vi trenger kunstnerne og kulturbyen Tromsø med arenaer der mennesker med ulik bakgrunn møtes; der det produseres og vises samtidskunst som utfordrer våre vanter og oppfatninger. Kunst og kultur bidrar med ny innsikt, åpenhet og forståelse og er en del av kjernen i det moderne demokratiet.

Utviklingstrekk, utfordringer og muligheter: Siden Tromsøs første kulturplan ble vedtatt i 1987 har Tromsøs innbyggertall vokst fra knapt 50 000 til 75 000, og en ny generasjon er blitt voksen. Kulturplanen tar utgangspunkt i følgende utviklingstrekk:

- **Tromsø er blitt en synligere og mer profesjonell kulturby** med festivaler og arrangementer gjennom hele året og et voksende kulturmarked. Flere festivaler har internasjonal profil og millionbudsjetter. Stadig flere kunstnere og artister etablerer seg som kulturnæringsaktører. Det dannes nye profesjonelle kulturnettverk og klynger innen scenekunst, litteratur, film, musikk og billedkunst; og innovasjon og nye uttrykk oppstår på tvers av kunstartene.
- **Flere tusen barn og ungdom deltar** i kulturskole, fritidsklubber og Den kulturelle skolesekken, og Tromsø er i dag kanskje den mest spennende og allsidige ungdomskulturbyen i Norge. Et variert kulturskoletilbud bidrar til at mange barn og unge deltar, og noen satser på karrierer som artister og kunstnere. Men deltakelsen er ulikt fordelt og varierer med bosted, helsemessige funksjoner og sosial, kulturell og økonomisk bakgrunn.
- **Ny teknologi og digitalisering** gjennomsyrrer samfunnet og vår hverdag. Innen kunst- og kulturfeltet endres produksjonsmåtene, distribusjonen og pengestrømmene. Det skapes også et enormt internasjonalt kommersielt marked innen sosiale medier og spill, og barn og unges økte databruk bekymrer mange voksne. Men først og fremst gir digital teknologi nye muligheter for kunstneriske uttrykk og for nye kultur- og kreative næringer, og for barn og unge kan digitale medier være sosiale møteplasser og verktøy for dialog, læring og nye aktiviteter innen musikk, bilde, spill, fortellinger og film.
- **Tromsø er en del av det internasjonale samfunnet**, og byen som arktisk hovedstad har fokus på det globale klimaet og menneskelig virksomhet i nord. Her bor innbyggere fra over hundre forskjellige nasjoner, og kunstnere og kulturaktører har vide internasjonale nettverk og erfaringer og mottar impulser fra hele verden. Det er forventet befolkningsøkning i Tromsø de neste 30 årene, og den vil i stor grad omfatte mennesker fra andre land som kommer hit for å arbeide og studere, eller har flyktet fra krig og forfølgelse. De globale utfordringene er også en del av Tromsøs utfordringer og muligheter. Tromsø kommune ønsker at byens kunst- og kulturliv skal bidra til å utvikle byen videre og gjøre Tromsø til en levende, åpen og tolerant by.

Kommunestyret behandlet kulturplanen 25. oktober 2017,¹ og kommunestyrets vedtak om hvilke saker som skal prioriteres følger som vedlegg 1.

Kulturplanen har to overordnede mål:

1. **Å gi alle barn og unge i Tromsø mulighet til å delta** i fritidsaktiviteter, kunst og kultur uansett hvor de bor, hvor de kommer fra, helse og funksjonsevne, språk, økonomi og sosiale forhold.
2. **Å gjøre Tromsø til et åpent, aktivt og ledende senter for kunst og kultur i nord**; en møteplass for nye stemmer, samtidskunst og kulturytringer som fremmer toleranse og mangfold, og som er en kraft i utviklingen i arktiske områder.

Kulturplanens del I har fokus på barn og unges deltakelse i kulturaktiviteter.

Del II handler om Tromsø som kulturby i nordområdene. Etter hver del følger et handlingsprogram for perioden 2017-2020.

Kulturplanens facebookside Vi oppfordrer alle til å følge www.facebook.com/kulturplan som vil videreføres og oppdateres i kulturplanens gjennomføringsperiode 2018-2020.

En alfabetisk oversikt over kommunens kulturtjenester følger som vedlegg 2. Mer info finnes også på www.tromso.kommune.no

¹ Se kommunestyresak 252/17 <http://postliste.tromso.kommune.no/motedag?offmoteid=63626>

BAKGRUNNSTOFF

Kulturloven ble vedtatt av Stortinget i 2007. Loven slår fast at kommuner, fylkeskommuner og stat skal sørge for at kulturlivet har forutsigbare utviklingskår, fremme profesjonalitet og kvalitet og legge til rette for deltakelse, og sørge for informasjon om støtteordninger og andre tiltak.

Kulturutredningen 2014 gir en grundig gjennomgang av kulturpolitikken i Norge de siste 200 årene, og en evaluering av de statlige kulturløftene som ble gjennomført i 2005-13.² Kulturutredningen innfører begrepet «ytringskultur» som kulturpolitikken særegne felt, basert på verdiene *demokrati, rettferdighet og mangfold*. Det anbefales at en i det neste kulturløftet satser på å styrke det de kaller «den kulturelle grunnmuren», der de særlig fremhever kulturskolene, fritidsklubbene og biblioteket.

Kulturplan og økonomiplan: Kulturplanen er grunnlaget for de årlige behandlingene av årsbudsjett og økonomiplaner der kommunestyret vedtar hvordan kommunens midler skal disponeres. En kan da vurdere de langsiktige gevinstene av å satse på samarbeid og deltakelse, aktive barn og unge, gode lokalsamfunn og en levende kulturby som uttrykker mangfoldet og menneskene i nord. Forenklet kan en si at kulturplanen viser retningen, mens økonomiplanen avgjør farten.

Andre viktige planer: Kulturplanen har status som *kommunedelplan* til *Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2026*. I 2013 ble Tromsøs første kunstplan vedtatt av Tromsø kommunestyre. Deler av kunstplanen blir oppdatert i kulturplanen, da kunsten og skapende virksomhet er «hjertet» i kulturlivet. Kulturplanen har også berøringspunkter med Bibliotekplan 2014-2017, Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2014–2017 og Strategisk næringsplan 2014-2020.

² NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-4/id715404/>
Les Tromsø kommunes høringsuttalelse til Kulturutredningen 2014 i kommunestyresak 111/13 møte 25.09.13.

I «Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd» - «Kulturlova» - heter det:
«§ 4. Fylkeskommunen og kommunen skal syta for økonomiske, organisatoriske, informerande og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd regionalt og lokalt.

§ 5. Staten, fylkeskommunen og kommunen skal syta for

- a. at kulturlivet har føreseielege utviklingskår,
- b. å fremja profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbodet og leggja til rette for deltaking i kulturaktivitetar,
- c. at personar, organisasjonar og institusjonar har tilgang til informasjon om ordningar med økonomisk støtte og om andre verkemiddel og tiltak.»

DEL I: DELTA OG MESTRE, MEDVIRKE OG BIDRA. OM BARN OG UNGE I TROMSØ

1.1. EMPOWERMENT! FLERE AKTIVITETER I NÆRMILJØENE

Empowerment handler om å delta og mestre, medvirke og bidra. Det er viktig for samfunnet at barn deltar i sosiale fellesskap; at de opplever, lærer og mestrer; og at de får uttrykke seg gjennom ytringer, kunst og kultur. Dette er en rettighet som er nedfelt i FNs barnekonvensjon artikkel 31 og som gjelder alle barn.

Kulturplanens ene hovedmål er å gi alle barn og unge i Tromsø mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, kunst og kultur uansett hvor de bor, hvor de kommer fra, helse og funksjonsevne, språk, økonomi og sosiale forhold. Dette skal gjøres gjennom fokus på barn og unges medvirkning, mestring og kreativitet, og ved å inkludere alle i aktivitetene.

Flere aktiviteter i bydeler og distrikt blir hovedsatsingen i denne kulturplanperioden. Vi har bygget opp sterke kultursentre som Tvibit og Kulturskolen. De neste fire årene vil vi styrke kultur- og aktivitetstilbudene *der barna bor* slik at flere kan delta. Denne satsingen skal gjøres i samarbeid mellom fritidssentrene, kulturskolen, musikkfabrikkene, frivillige og organisasjoner. Satsing lokalt vil øke deltakelsen og inkluderer flere barn og ungdommer, og dessuten letter det familienes tidsklemme og bidrar til mindre bilkjøring.

Satsingen i nærmiljøene består av tre elementer:

1. **Ruste opp bydelssentrene i Kroken, på Stakkevollan og på Kvaløysletta** slik at de blir gode og allsidige møteplasser som også rommer arrangementer, kulturskoletilbud og aktiviteter som dans, musikk osv. Det er nødvendig å lage en plan for opprusting av de tre sentrene vi har i

FNs barnekonvensjon artikkel 31:

«1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.»

bydelene våre.³ Det er aktuelt å vurdere nybygg til fritidssenteret i Kroken, som holder til i leide lokaler i forretningssenteret.

2. **Åpne opp alle skoler**, gi dem status som lokale kulturbygg og tilrettelegge for barn og unges aktiviteter i regi av mange forskjellige aktører som kulturskolen, fritidsklubbene, idrettslag, foreninger, elevråd, foreldreutvalg, korps, skolerevyer osv. De fleste forhåndsinnspillene til denne kulturplanen viste et ønske om å få ta i bruk skolebyggene til fritidsaktiviteter. Tromsø kommune skal arbeide for å få dette til.
3. **Samspill mellom kommunen og befolkningen om flere aktiviteter i lokalmiljøene** ved å etablere nye kulturskoleplasser, musikkfabrikker, digitale aktiviteter, arrangementer mm. Det er viktig å bruke tilskuddsordninger og midler avsatt til å styrke nærmiljøet til flere aktiviteter lokalt. Dette er også viktig for inkludering av barn og unge med minoritetsbakgrunn og de som har funksjonsnedsettelse.

Tromsø har 37 skoler⁴ som i større eller mindre grad fungerer som lokale kultur- idretts- og aktivitetsbygg for barn og unge. Her deltar lokale ildsjeler, ressurspersoner, foreldre og lag og foreninger sammen med barn og unge, og skolene er sentrale for skolerevyene, musikkorps og en rekke fritids- og aktivitetsklubber. Tromsø kommune mangler en samlet strategi for bruk av skolene etter skoletid, det er lavt prioritert, og skolene er ikke tilstrekkelig tilrettelagt for dette formålet. Mye kan gjøres bedre for å åpne byggene og finne praktiske løsninger som f.eks. digitale utlåns- og nøkkelløsninger, nok lagerrom for musikk- og annet utstyr, bedre retningslinjer osv.

³ Alle de tre bydelssentrene ble innredet og åpnet på midten av 80-tallet, dvs. de har gjort stor nytte gjennom de siste 30 årene, men er til dels svært nedslitte og lite tilpasset dagens behov og muligheter.

⁴ Se kart vedlegg 5.

Ant. innb. 0 – 20 år pr. 01.01. 2017	
Bynære områder Kvaløya og Vikran	723
Bynære områder fastlandet	655
Kystbygder yttersida	388
Fjordbygder Ullsfjord	130
Tromsøya	8 736
Kvaløya sentralt	2 766
Fastlandet sentralt	4 292
Sum Tromsø	17 690

Tabellen er hentet fra befolkningskart i vedlegg 3 Tromsøs befolkning.

Nye skolebygg eller tilbygg er under planlegging/bygging på Brensholmen, Ersfjordbotn, Solneset, Storelva og Tromsdalen. Dette er skoler som er aktuelle for flere kulturaktiviteter. Ersfjordbotn har i dag kulturskoletilbud i teater; Solneset skole har etablert et kulturforum i samarbeid med Bydelsrådet, foreldre og SFO og har i dag 13 forskjellige aktivitetsgrupper. Storelva får nå idrettshall og gymsal der det ikke ble prioritert lokaler til kultur- og fritidsaktiviteter. Neste mulighet til å gi bydelen gode aktivitetslokaler er den nye ungdomsskolen på Storelva som snart skal planlegges.

Musikkfabrikkene i bydelene (tidligere rockefabrikkene) drives av Kompetansesenteret for rock (KOFOR) og gir kurstilbud til barn fra 12 år og oppover i bydelene. Tromsø kommune ønsker å være med å bygge varierte musikkmiljøer med opplæring, konserter og arrangementer. Fritidsklubbene, musikkfabrikkene og kulturskolen er viktige aktører for å få dette til sammen med korpsene, lokale musikkmiljøer og skolene. Barn og unge er opptatt av digitale medier, og det er også viktig å ta i bruk digitale verktøy for å lage og framføre musikk.

200 nye kulturskoleplasser i bydeler og bygder er et av forslagene i kulturplanen, og det omfatter musikk, dans, teater, sirkus og billedkunst. Med dette bygger vi opp «kulturkjeden» der barn og unge i Tromsø får muligheten til å delta, mestre, medvirke og bidra lokalt og etter hvert knytte linken til det som i kulturplanen beskrives som «ungdomskulturbyen» og til framtidens kunst- og kulturliv i Tromsø.

Midler til nærmiljøsamarbeid: I 2016 ble det avsatt 3 mill. kr til aktiviteter og samarbeidstiltak i nærmiljøene. Sammen med Frivilligmillionen og andre tilskudd gir dette muligheter til å realisere gode samarbeidsprosjekter for barn og unge i bydeler og distrikt.

Brensholmen og Sommarøy utviklingslag har i sitt forhåndsinnsnitt til Kulturplanen beskrevet viktigheten av gode lokaler til musikk- og andre kulturaktiviteter: «Vårens og høstens fineste kulturopplevelse er konsertene og danseoppvisninger i regi av fritidsklubben og forestillinger som skolen setter opp. ... Fritidsklubben har satset på musikkundervisning for barn og unge, noe som har resultert i at mange spiller i band og har bandøvinger. Flere av disse har også fått spilleoppdrag andre steder og på ulike arrangement lokalt. ... Sikring av gode øvingslokaler er svært viktige for å

Ungdataundersøkelsen fra 2014 forteller oss at Tromsøungdommens bruk av fritidsklubber, kulturskoletilbud og andre aktiviteter varierer mellom bydeler, by og land og jenter og gutter. Et hovedfunn er at **bruken sammenfaller med hvor tilbudene er lokalisert** - eksempelvis er sannsynligheten for at du går på kulturskole flere ganger så stor dersom du går på Sommerlyst ungdomsskole sammenliknet med distriktet og bydeler som Kroken og Stakkevollan. For ungdom i Kroken er derimot fritidsklubben langt viktigere. Ungdom i distriktene har lavest deltakelse i kulturaktiviteter, og de har det dårligste kulturtilbudet. Ungdataundersøkelsen omfatter 1862 ungdomsskoleelever, og i vedlegg 4 kan du lese mer om ungdoms kultur- og fritidsbruk i Tromsø.

kunne fortsette denne aktiviteten. Brensholmen skole nyter godt av de investeringene som fritidsklubben har gjort i musikkutstyr da disse benyttes i musikkundervisning og ved konserter på skolen og i ungdomshuset. Dette samarbeidet gjør at skolen har et svært godt utstyr til musikkundervisning og ved oppsetting av forestillinger. Vi har derfor et sterkt ønske om at lokaler til musikk må prioriteres ved ny skole. Vi mener at kulturskolen burde inngått et samarbeid mellom kommunen ved Hillesøyskolen og Brensholmen fritidsklubb for å få mest mulig igjen for de ressursene som benyttes.»

I **Tromvik** brukes det tidligere skolebygget til kultur- og fritidsformål, sommerleir og andre fritidsaktiviteter for barn og unge. Høsten 2016 ble bassenget gjenåpent. Tromvik skole har dermed et ytterligere potensiale for bruk til klasseseturer, øvingshelger for kor og korps, lag og foreninger, friluftaktiviteter, kurssted.

1.2. NYE MULIGHETER I DEN DIGITALE REVOLUSJONEN

Ungdataundersøkelsen i Tromsø viser at 61 % av guttene og 42 % av jentene bruker mer enn to timer pr. dag på sosiale medier i fritida. Spill, YouTube, og sosiale medier kan gjennom audiovisuelle virkemidler, musikk, kommunikasjon og koding tas i bruk på nye, kreative måter. Det foregår en stor endring i våre medievaner og utvikling av ny teknologi. Barn og unge tar nye medier i bruk til underholdning og kreative uttrykk. Dette endrer hvordan vi kommuniserer med hverandre, hva vi skaper og hvordan vi samhandler og møter andre mennesker. Den digitale verden er et nytt og kreativt felt som kan utforskes og eksperimenteres med for å speile og forstå den tida vi lever i.

Å beherske de nye digitale mediene og forstå virkemidlene og mulighetene som ligger her, er empowerment i praksis. For mange vil dette også på sikt bli veien inn til en kreativ næring eller verktøy de vil bruke i arbeidslivet. Tromsø kommune vil gi barn og unge arenaer der de kan møtes, samhandle, lære mer og lage mer innen det digitale feltet. Tromsø kommune ønsker å arbeide for å gi barn og unge de nødvendige ferdigheter for å beherske og ferdes i det digitale landskapet.

Filmveksthuset Tvibit vil være et naturlig sted for et senter i mediekompetanse. Ikke minst ligger det mange muligheter i å bruke lydstudio og musikkøvingsrommene, redigeringsceller, podkasting, live streaming av spill mm. Fritidsklubbene vil være viktige arenaer i lokalmiljøene, og Stakkevollan aktivitetssenter har eget studio som brukes bl.a. av Audiator. Aktuelle samarbeidsaktører er Tromsø kodeklubb, Nordnorsk vitensenter, Den kulturelle skolesekken, kunstnere og artister som bruker digital teknologi, Kulturskolen, Kulta, Kunstsikolen, Tromsø musikkskole, Nordnorsk design- og arkitektursenter (NODA).

1.3. KULTURSKOLE FOR ALLE

Kulturskole er kulturlivets grunnmur. Gjennom et variert og utbredt kulturskoletilbud gis barn og unge muligheter til å lære, mestre og uttrykke seg, og dermed blir morgensdagens aktive kulturaktører. Kulturskolen er forankret i opplæringsloven § 13-6, og formålet er å gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet.

Tromsø har et variert kulturskoletilbud som omfatter musikk, dans, teater, sirkus og visuell kunst; og kulturmix for de minste barna. I skoleåret 2015-16 var det 2420 elevplasser i den kommunale kulturskolen og 785 barn og unge som deltok i andre typer kulturskoletilbud, inkludert private kulturskoler som Tromsø musikkskole AS og Salsademika danseskole. Til sammen utgjør det 18 % av alle barn og unge under 20 år.

De nye rammeplaner for kulturskolene i Norge legger opp til et tredelt opplæringsprogram i alle kunsthagene: *Breddeprogrammet*, *kjerneprogrammet* og *fordypningsprogrammet*. Opplæringsprogrammene skal tilpasses barn og unges behov og interesser, og bidra til økt deltagelse og mulighet til videreutvikling og fordypning. Opplæringen skal også utvikles og tilpasses barn med nedsatte funksjonsevner.

Kulturskolehistorien i Tromsø: Kirstens Sand startet musikkskole i 1955, og i 1968 ble musikkskolen kommunal. Ann Rudge startet The Dance studio i 1981, og Sally Parkinson og Marianne Nordnes startet Tromsø Danseteater i 1989. Begge disse ble etter hvert en del av Tromsø kulturskole som utvidet med dans i 1998. I 2004 ble det opprettet kulturskoletilbud i teater, sirkus og visuell kunst på Rådstua teaterhus, Kulta i Tromsdalen og Kunstsikolen på Kysten. Tromsø barne- og ungdomsteater startet som en frivillig organisasjon i 1961 og ble en del av kulturskoletilbudet under navnet Rådstua barne- og ungdomsteater i 2010.

Kulturskolen har kompetanse i alle kunstarter og et bredt spekter av fagressurser som brukes og er involvert i Tromsøs kunst- og kulturliv; de samarbeider med korps, revyer, festivaler, NOSO og mange andre kulturaktører, og det er et utstrakt samarbeid og salg av kulturtjenester til bl.a. Universitetet i Tromsø, videregående skoler, grunnskoler, Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken, sykehjem m.fl. Kulturskolen deltar også i internasjonalt samarbeid med kulturskoler i andre land, bl.a. i Arkhangelsk og Gaza.

Tromsø kommune må få flere kulturskoletilbud ut i bydeler og distrikt. Elevlister som gjelder musikk og dans viser veldig ulik dekning avhengig av hvor en bor; hovedregelen er jo lenger avstand, jo færre barn som går på kulturskolen.⁵ Mens barneskolene Prestvannet, Gyllenborg, Bjerkaker og Fagereng skole hver har mellom 130 og 200 elever som går på kulturskolen, så har Kroken og Stakkevollan under 25 elever hver, og Ramfjord skole har eksempelvis kun to kulturskoleelever.

Det er et stort potensiale dersom en satser på kulturskole i bydeler og bygder. I Ersfjordbotn har Rådstua teaterhus kulturskoletilbud i teater. 18 elever deltar på musikktilbudet i Lakselvbukt, og det drives musikktilbud på 5 andre bydelsskoler. Høsten 2015 startet Kulturskolen med gitar og tegning /maling i Kroken. Disse tilbudene bekrefter at geografisk plassering har stor betydning, og at den viktigste faktoren for en bedre fordeling og større deltakelse i kulturskolen er å lage lokale tilbud. Derfor blir nye kulturskoleplasser i bydeler og distrikt en hovedsatsing i kulturplanperioden.

Den nære kontakten med aktive profesjonelle kunstnere er en viktig kvalitet ved kulturskoletilbudene i Tromsø, og flere av lærerne er også aktive i sitt kunstneriske virke. Dette bidrar til et mer variert og metodisk kunstfaglig tilbud; og er gjensidig inspirerende. På Rådstua teaterhus gis ungdom muligheter til mer selvdrevne teatergrupper der kulturskolen tilbyr kurs, veiledning og samarbeidsprosjekter med det frie feltet - jfr også Ungt Bransjetreff som er en møteplass mellom ungdommer og det profesjonelle scenekunstheltet.

⁵ Ungdataundersøkelsen i Tromsø bekrefter den geografiske skjevheten i fordelingen av kulturskoletilbudet. Den viser at 32 % av ungdomsskoleelevene på Sommerlyst deltar i kulturskoletilbud, mot bare 12 – 15 % ungdommene i de andre bydelene og enda færre i distriktet. Se vedlegg 4.

Utbygging av Rådstua teaterhus med garderober, toaletter og publikumsareal er nå fullfinansiert og står for tur. Dette er en teaterscene som huser både kulturskoleavdelingen Rådstua barne- og ungdomsteater, Alfheimteateret, frie ungdomsteatergrupper, amatørteatergrupper og de profesjonelle frie scenekunstaktørene i Tromsø.

200 nye kulturskoleplasser i bydeler og distriktet er den viktigste kulturskolesatsingen i kulturplanperioden. Dette bør omfatte både breddeprogram og kjerneprogram, og vil bidra til å rekruttere flere barn og unge og jamne ut de forskjellene vi ser i dag. Desentralisert kulturskoletilbud stiller krav til gode undervisningslokaler i skoler og fritidssentre som er tilrettelagt for visuell kunst, dans, teater, musikk og ikke minst gode scener med lyd- og lysutstyr. Slik tilrettelegging vil også komme skolene, andre barne- og ungdomsaktiviteter, lag og foreninger og Den kulturelle skolesekken til gode.

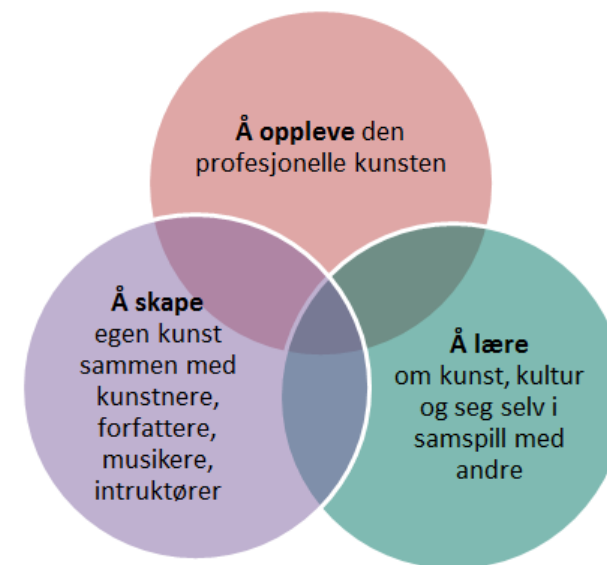

1.4. DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN

Den kulturelle skolesekken omfatter i dag alle kunstsjangre og alle elevene i grunnskolen i Tromsø. I 2016 deltok Tromsøs 8 600 elever på 92 forskjellige programtilbud som utgjorde 857 arrangementer med til sammen 38 850 publikummere/deltakere. Det betyr at i snitt deltok elevene 4,5 ganger på et DKS-program. Programmene bestod av konserter, forestillinger, utstillinger og verksteder, og de fleste av disse er utformet og gjennomført av Tromsøs frie profesjonelle kunstnere/musikere og byens kunst- og kulturinstitusjoner.

Kjernen i DKS- metode – å oppleve – skape – lære er fem fordypningsprogrammer i musikk, film, scenekunst, visuell kunst og litteratur, med verksteder på flere klassetrinn. I verkstedene får elevene delta, utforske og skape sammen med profesjonelle kunstnere, musikere, forfattere, filmskapere og scenekunstnere. Det å skape en forestilling, et kunstverk eller en film blir et felles mål som styrker elevenes mestringsfølelse og gir dem nye muligheter til å uttrykke seg. Tromsø kommune vektlegger elevenes egenaktivitet sammen med aktivt utøvende kunstnere gjennom DKS, og de gode erfaringene med denne praksisen gjennom mange år gjør det viktig å ta vare på og utvikle denne

Tromsømodellen av DKS

modellen, samtidig som man beholder en fleksibilitet i forhold til det som skjer på kunst- og kulturfeltet i kommunen.

Musikk, visuell kunst, scenekunst, ord og film appellerer til forskjellige evner og sanser, som kan prøves, oppleves og utforskes. Dette er spesielt viktig for elever som har en funksjonsnedsettelse. Kunst og kultur som tar i bruk flere sanser og erfaringsmetoder gir DKS rom for å gi et større mangfold av elevene meningsfulle opplevelser.

Spesielt fokus på samisk samtidskunst, historie og kultur er nedfelt i samarbeidsavtalen mellom Tromsø kommune og sametinget, og i handlingsplanen for DKS-Tromsø 2013-17.

Digitale medier utgjør en viktig del av barn og unges virkelighet og er et område hvor DKS vil bidra til utvikling av nye aktiviteter, jfr kap.1.2. Nye muligheter i den digitale revolusjonen.

Det er viktig å styrke samarbeidet med skolene og stimulere dem til mer aktiv bruk av de læringsmiljøene DKS tilbyr. DKS trenger økte ressurser og større kapasitet for å gjennomføre og videreutvikle tilbudet i samsvar med kunstneriske og pedagogiske utfordringer, og for bedre å kunne utnytte mulighetene som ligger i et tettere samarbeid mellom skolene og kunst- og kulturfeltet. DKS inngår i kunst- og kulturlivets verdikjede som en av de første møtene elevene har med profesjonell kunst og kultur.

Den kulturelle barnehagesekken er et nytt mulig trappetrinn på den kulturelle livfasestigen. Det er aktuelt å kunne starte opp med kulturaktiviteter i barnehagene i løpet av perioden, dersom det også avsettes statlige midler til formålet.

1.5. UNGDOMS- OG ARRANGEMENTSBYEN

Tromsø er en aktiv ungdomskulturby. Skolerevyene, fritidsklubbene, studenthuset Driv, Tvibit, musikklivet, festivalene og alle arrangementene er med og sørger for det. Ungdommene er en stor ressurs for byen, og vi møter mange av dem igjen som aktive kulturprodusenter, frivillige og publikummere. Tromsø kommune skal bygge ungdomskulturbyen videre gjennom fokus på *medvirkning, mestring, kreativitet og inkludering*.

Tvibit forener ung kultur og profesjonelle aktører i et levende produksjonsmiljø. Tvibit er et kreativt kraftsenter og en sentral brikke for unge og kulturen i Tromsø og landsdelen. Huset rommer blant annet Kafé Kringla, øvingsrom, scene, Kysten Studio, Kompetansesenteret for Rock i Nord-Norge (KOFOR), Prosjektvugga, Filmveksthuset og helsestasjon for ungdom, Mádji – møteplass for samisk ungdom, Yoghurt kulturakselerator samt en rekke profesjonelle aktører som musikere og festivaler; Bukta, Rakettnatt og NUFF etc. Tvibit samarbeider også internasjonalt med partnere i hele verden, det globale er en viktig del av ungdomskulturen. KOFOR skal drive og utvikle musikkmiljøet i Tromsø og Nord-Norge.

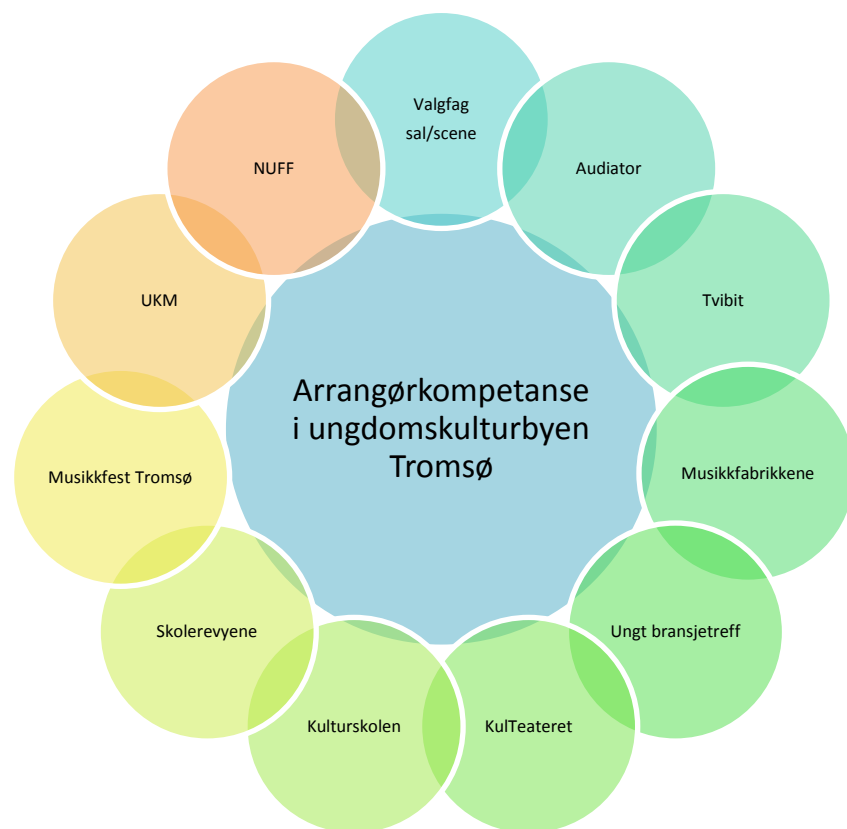
Musikkfest Tromsø viser hva en kan få til gjennom godt samarbeid. Her samarbeider KOFOR, Fritid og Tvibit med andre aktører om å presentere live musikk på en «åpen» scene. I 2015 fikk Tromsø befolkning høre levende musikk fra ni scener med 57 band/artister i byens mange byrom.

Skolerevyene: Alle de seks ungdomsskolene i byområdet og flere av de videregående skolene har egne revyer. Bragerevyen har vist sine forestillinger siden 1930, og er en av de eldste i landet. Tromsø kommune skal legge til rette for skolerevyene slik at de kan fortsette å fostre fram musikere, skuespillere og scenearbeidere i Tromsø. Skolerevyene, Kultteateret, teatergruppene og Ungt bransjetreff på Rådstua teaterhus utgjør til sammen stor bredde og kvalitet i det unge scenemiljøet i Tromsø.

Tvibitfilosofien:

- Tør å gjøre det umulige mulig!
- Ikke vær redd for å mislykkes!
- Tør å gjøre en forskjell og forandre verden!
- Glem aldri hvor du kommer fra!
- Husk å se og oppmuntre andre!

Ungdom utgjør en kjerne i kultur-Tromsø, og byen har et fantastisk godt utgangspunkt for å kunne fremme opplæring i sceneteknikk og arrangørkompetanse for ungdom. Det er en viktig oppgave å sette disse opplæringsløpene mer i system, slik at det kan gi større uttelling og komme flere til gode. Dette er grunnlaget for den aktive ungdomskulturen i Tromsø og en av de viktigste ressursene for vekst i det profesjonelle kulturlivet og kulturnæringene. Det har også stor betydning for store idrettsarrangementer. Det arbeides nå med at arrangør- og scenekompetansen i kommunen organiseres og koordineres bedre. Kommunens kulturhus bør i større grad brukes som læringsarenaer for ungdom, og fadderordninger vil kunne være en del av det.

1.6. BLI MED! DET ER Plass TIL ALLE!

FNs barnekonvensjon artikkel 31 gir alle barn rett til å delta i fritidsaktiviteter, kunst og kultur, uavhengig av familieøkonomi, sosial bakgrunn, språk, nasjonalitet eller funksjonsevne. Tromsø kommune skal arbeide for at alle kan delta i kulturlivet.

Universelt mangfold og forskjellige funksjonsevner

Empowerment er et nøkkelord, og denne kulturplanen handler om å både de praktiske og de sosiale barrierene, og bygge opp arenaer der alle barn gis muligheter til å delta, bryte ned oppleve, mestre, medvirke og bidra.

Barn og unge med nedsatt funksjonsevne har mindre samvær med jevnaldrende enn andre barn. Dette gjelder både uorganisert fritid hjemme med venner og i organiserte aktiviteter.⁶ Det kan skyldes manglende fysisk tilgjengelighet, økonomiske og menneskelige ressurser og transportmuligheter; men kanskje først og fremst: Barna møter sosiale barrierer som undervurdering av mestringsevne, manglende kunnskap og fordommer. Konsekvensen er ofte at vi definerer dem ut av det sosiale fellesskapet og aktiviteter sammen med andre barn.

NOU 2016: 17 På lik linje: I sin høringsuttalelse vedtok kommunestyret i mars 2017⁷ foreslo Tromsø kommune ett nytt løft «... som omhandler rett til kultur, idrett og aktiv fritid. Å delta aktivt i

⁶ Kilde: Barne- og ungdoms- og familiedirektoratet. Les mere om dette på https://www.buudir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Deltakelse_og_fritid/

⁷ Se sak 43/17 HØRING - NOU 2016:17 PÅ LIK LINJE - ÅTTE LØFT FOR Å REALISERE GRUNNLEGGENDE RETTIGHETER FOR PERSONER MED UTVIKLINGSHEMMING. <http://postliste.tromso.kommune.no/motedag?offmoteid=63619>

I Tromsø er det ca. 350 barn og unge under 20 år som mottar hjelpetjenester fra Tildelingskontoret i Tromsø kommune, dvs. ca. 2 % av barne- og ungdomsbefolkningen. Det er aldersgruppa mellom 7 og 17 år som har hatt den sterkeste veksten i hjelpetjenester de siste årene; antallet har økt med 53 % - fra 163 til 249 barn i perioden 2010-14. Det er først og fremst diagnoser som ADHD og autismespekterforstyrrelser som står for økingen. Disse diagnosene gjør et kraftig «hopp» ved skolealder; disse diagnosene brukes nesten ikke på førskolebarn; og de avtar sterkt i aldersgruppa 18 – 30 år, for så å forsvinne helt på personer over 30 år.

Diagnosegrupper barn som mottar hjelpetjenester mellom 0 – 20 år 2014.	
Utviklingshemming	63
Premature med helseproblem	10
ADHD, Autismespekterforstyrrelser	100
Psykiske lidelser	12
Nevrologiske lidelser	39
Somatiske lidelser	20
Sum antall	244

Fakta hentet fra rapporten «Yngre mottakere av helse- og omsorgstjenester», kommunestyresak 107/15.

samfunnet, og være en medborger og å være med i kultur, idrett og fritidsaktiviteter er en rettighet og et klart mål på generell likestilling i samfunnet ...Kompetansekravene må heves og typer stillinger utvides og gis bedre arbeidsvilkår, dette ved å opprettes faste stillinger. Kompetansen kan være pedagogisk, kulturfaglig, sosialfaglig samt relevant realkompetanse, tilpasset et spekter av brukerbehov, og med rom for fleksibilitet og innovasjon.»

I Tromsø er det ca. 350 barn og unge under 20 år som mottar hjelpetjenester pga funksjonsnedsettelse, dvs. ca 2 % av barne- og ungdomsbefolkningen. De fleste av disse går på skole der de bor. Hva vet vi om disse barnas ønsker, drømmer og interesser? Mange av dem er aktive i lek, kultur- og fritidstilbud som andre barn, men noen av dem møter barrierene som gjør det vanskelig å delta. Kanskje handler det også om at barna ikke i tilstrekkelig grad er blitt spurt? Kanskje er vi ikke gode nok til å invitere dem med og tilrettelegger for at de kan delta?

Hvordan kan kultur- og fritidsaktivitetene utformes slik at alle barn og unge med ulike funksjonsevner kan delta i aktiviteter og sosialt samvær? Hvordan åpner vi dørene og senker tersklene slik at alle føler seg velkommen, mestrer og trives?

Universell utforming er viktige krav knyttet til bygninger, utemiljø, transport. Det er selvsagt og lovbestemt at skoler og kulturbygg skal være universelt utformet og fysisk tilrettelagt for å kunne ta i mot alle typer mennesker. Kravene til universell utforming gjør at en har fokus på tilrettelegging av omgivelsene; på å inkludere alle. Det er viktig at alle bygg som brukes til kultur- og fritidsformål i Tromsø gjennomgås med sikte på universell utforming, slik at bevegelseshemmede barn og unge ikke ekskluderes fra aktiviteter.⁸

⁸ Det er fortsatt mye ugjort når det gjelder universell utforming. En nasjonal undersøkelse fra 2013 viste at nær 80 prosent av grunnskolene i Norge ikke er tilstrekkelig tilgjengelige for bevegelseshemmede. Trapper, dører som er tunge og vanskelige å bruke, manglende heiser og manglende tilgjengelige toaletter utgjør fysiske barrierer i skolebyggene. Det er grunn til å tro at dette også gjelder mange skoler og kulturbygg også i Tromsø. <http://www.handikapnytt.no/index.asp?id=80510>

«Fra barnehage til barneskole tredobles andelen barn som mottar undervisningen i egne grupper eller klasser. Utviklingen fortsetter fra barneskole til ungdomsskole. I ungdomsskolen får elever med nedsatt funksjonsevne i stor grad sitt opplæringstilbud andre steder enn der deres medelever er. ... Etter hvert som barn med nedsatt funksjonsevne blir eldre, ser det ut til å være en økende segregering av unge med nedsatt funksjonsevne også på fritidsarenaen – parallelt med utviklingen i skolen. ... Den sosiale deltakelsen reduseres med økende alder for barn med nedsatt funksjonsevne (Wendelborg & Paulsen 2014). Barn med sammensatte vansker og barn med utviklingshemming er mindre sammen med venner på fritiden enn barn med fysisk funksjonshemming.»

Kilde: Barne- og ungdomsdirektoratet

Universelt mangfold innebærer at vi ikke bare ser på lokaler og fysisk tilrettelegging, men også på hvordan vi kan fjerne sosiale barrierer; dvs utvide mangfoldet og åpne for forskjellighet og inkludere alle. Det er i dag heldigvis en mye større aksept for «annerledeshet» og mangfold når det gjelder funksjonsevner enn for en generasjon siden. Dette skyldes ikke minst det systematiske arbeidet som er gjort for å inkludere alle barn i barnehager og skoler gjennom mange år, og dette arbeidet må fortsette. Universelt mangfold er å gi barn med funksjonsnedsettelse mulighet til å delta i aktiviteter sammen med jamnaldrende i eget nærmiljø.

Fritidsklubbene, kulturskolen, kulturliv, lokalmiljøene, lag og foreninger er viktige arenaer for å legge til rette for universelt mangfold, der alle barn og unge inviteres til å delta. Med litt ekstra ressurser, kompetanse og innsats kan det tilrettelegges for inkluderende aktiviteter tilpasset alle. I noen tilfeller kan det være behov for å opprette nye aktiviteter, og både nye kulturskoleplasser i nærmiljøene og musikkfabrikkene åpner for det. Tilskuddsordningene for å styrke tiltak i nærmiljøene og frivillighet kan brukes for å stimulere til samarbeid og tilrettelegge for at dørene åpnes og tersklene senkes slik at flere vil kunne delta i kultur- og fritidsaktiviteter. Å få flere med forutsetter også et godt samarbeid med støttekontakttjenestene, og at disse tjenestene må tilpasses den enkeltes ønsker, behov og muligheter.

Alfheim aktivitetshus og SKUG har viktig kompetanse som kan benyttes når en framover tilrettelegger for universelt mangfold og inkludering i nærmiljøene. De har tilbud til dem som trenger ekstra mye tilrettelegging. Deltakerne oppnår ferdigheter og pågangsmot til å kunne drive med aktiviteter som musikk og teater. Dette er spisskompetanse som tas i bruk når det nå skal satses på tilpassede og inkluderende musikk- og teatertilbud i bydelene.

Å tilrettelegge for universelt mangfold blant barn og unge i nærmiljøene er en hovedsatsing som prioriteres i kulturplanperioden. Å gi barn og unge med funksjonsnedsettelse muligheter til å delta i kultur- og fritidsaktiviteter sammen med sine jamnaldrende der de bor, er en del av Tromsø kommunes strategi for gode oppvekstmiljø. Det krever god kartlegging, praktisk planlegging og godt samarbeid. Viktige samarbeidspartnere er fritidsklubbene, frivillige lag og foreninger, kulturskolen, Tvibit, skolene/SFO og støttekontakttjenesten; og ikke minst er det viktig å samarbeide med foreldre

og barna selv. Vi ønsker derfor flest mulig innspill i høringsrunden om ønsker, behov og gode samarbeidsløsninger.

Deltakerskole i internasjonale Tromsø

Deltakerskolen: I 2016 ble det bevilget penger til å starte opp en deltakerskole⁹ for innvandrerungdom. Kommunen med samarbeidspartnere vil ta i bruk alle aktuelle arenaer for aktivitet - Tvibit, fritidsklubber, kulturskole, idrett og fysisk aktivitet, festivaler og arrangementer, frivillige organisasjoner - der deltakerne kan være med og bruke sine ressurser, og ikke minst; bidra til å få med flere. Empowerment, nettverk og medvirkning er stikkord for dette treårige prosjektet.

Tvibit, fritidsklubber og kulturskolen vil bli viktige arenaer der det arbeides systematisk med å få med innvandrerbarn og ungdom til å delta og å styrke det internasjonale mangfoldet. Satsingen på kulturskole, åpne skoler og andre tilbud i bydelene er viktig for å få til dette.

Deltakelsens pris

I Ungdataundersøkelsen melder 7 % av Tromsøungdommene at de har «dårlig råd hele tida/stort sett». Dette samsvarer langt på vei med tallene fra Riksrevisjonen og SSB som viser at 8,6 % av alle barn under 18 år – tilsvarende 1 400 barn i Tromsø - lever under vedvarende fattigdom.¹⁰ Ungdata på nasjonalt nivå og andre forskningsundersøkelser viser at barn og unge fra inntektsfattige familier i mindre grad deltar i kultur-, idrett- og fritidsaktiviteter og er mindre sammen med venner enn andre. Å delta i kultur- og fritidsaktiviteter gir barn og unge sosialt miljø, nettverk og muligheter til å mestre, og kan bidra til at fattigdom ikke reproduseres.

⁹ Deltakerskolen er en arbeidstittel for prosjektet som starter opp i 2017.

¹⁰ Riksrevisjonen undersøkning av barnefattigdom. Dokument 3:11 (2013 – 2014).

Tromsø kommune har et mål om at alle barn og unge skal delta på minst en fritidsaktivitet. NAV har i 2015 igangsatt et treårig prosjekt for å redusere og forebygge fattigdom blant barnefamilier. De dekker bl.a. kontingenter og midler til utstyr for dem som vil delta i idrett, korps, kulturskole eller andre fritidstilbud. En liknende ordning har Flyktningtjenesten. Fritid/Tromsø kommune samarbeider med Røde kors og åpnet i 2016 en felles utstyrssentral i Tromsø sentrum.

Kulturskolen er blant de aktivitetene som er for dyr for barn som kommer fra familier med lavest inntekt, dette til tross for at det er en lovbestemt kommunal oppgave der en forutsetter at alle skal kunne delta. Foreldrebetalingen har økt mye de siste årene og prisene her må stabiliseres, helst reduseres.

KULTURPLANENS HANDLINGSPROGRAM 2017 – 2020

OM BARN OG UNGE I TROMSØ

HOVEDMÅL: Å gi alle barn og unge i Tromsø mulighet til å delta i kunst og kultur og fritidsaktiviteter uansett hvor de bor, hvor de kommer fra, helse og funksjonsevne, språk, økonomi og sosiale forhold.

1. Ruste opp bydelssentrene og åpne opp skolene som lokale kulturbygg

Tromsø kommune vil tilrettelegge lokaler for kultur- og fritidsaktiviteter for barn og ungdom i bydeler og distrikt, og vil satse på å

- **Ruste opp barne- og ungdomssentrene i Kroken, Stakkevollan og Kvaløysletta** og tilrettelegge for flere aktiviteter. En vil lage en plan for hver bydel, og i Kroken må en vurdere nybygg i tilknytning til idrettsanleggene og ungdomsskolen.
- **Gi alle skolebygg offisiell status** som lokale kultur- og aktivitetssentre gjennom eget vedtak i kommunestyret.
 - **Det velges pilotiskoler** som kan være modell for andre skoler. Pilotkolene velges ut fra muligheter for bredt lokalt samarbeid og interesse, bl.a. innspill i høringsrunden.
 - **Noen skoler får ha bydelsfunksjoner** – hver bydel bør ha en større tilrettelagt scene med utstyr og kulturskolefasiliteter til dans, teater/revy og musikk.
 - **Det innføres gode og enkle utlånsordninger** av skolelokaler til barne- og ungdomsaktiviteter og kulturformål. Tilgjengelighet og gode digitale nøkkelløsninger etableres etter hvert på alle skoler.
 - **Nye skolebygg og tilbygg** er nye muligheter, og skal spesielt vurderes i forhold til behov for scener og kulturlokaler i bydelen eller bygda. En representant fra Kultur og idrett skal delta i planlegging og prosjektering av nye bygg/tilbygg.
 - **Lagerrom for musikk- og sceneutstyr** og annet utstyr til aktuelle brukere er alfa og omega, og en forutsetning for godt sambruk.
 - **Tilrettelegging for kultur, idretts- og fritidsaktiviteter utenom skoletid** innarbeides i modell

for skolebygg i Tromsø som skal revideres høsten 2016.

Oppfølging: Kultur og idrett, avdeling for utdanning og Byggforvaltningen /Utbyggingstjenesten.

2. Flere aktiviteter i nærmiljøene

Tromsø kommune vil bedre kultur- og fritidstilbudet for barn og unge i bydeler og distriktene basert på medvirkning, bred deltakelse og samarbeid, og vil satse på å

- **Bruke nærmiljømidler og frivilligmillionen til å styrke aktiviteter i bydeler og distrikt** og gi flere barn og unge bedre kultur- og fritidstilbud basert på medvirkning og empowerment. Dette skal gjøres gjennom samarbeid med barn og unge, ildsjeler og organisasjoner i miljøet som bydelsråd, utviklingslag, fritidsklubber, FAUer, musikkorps og andre.
- **Etablere og utvikle musikkfabrikker og musikkaktiviteter i bydelene.** Musikkfabrikkene drives av KOFOR og gir tilbud til barn fra 12 år og oppover i bydelene. Tromsø kommune vil være med å bygge varierte musikkmiljøer med opplæring, konserter og arrangementer. Fritidsklubbene, Audiator, musikkfabrikkene og kulturskolen er viktige aktører for å få dette til sammen med korpse, lokale musikkmiljøer, Bukta arrangørskole og skolene.

Oppfølging: Kultur og idrett: Fritid/Audiator og KOFOR/musikkfabrikkene, lag og foreninger, frivillige m.fl.

3. Nye muligheter i den digitale revolusjonen

Tromsø kommune vil ruste barn og unge til å bli aktive deltakere i samfunnet ved å ta i bruk digitale medier til skapende aktiviteter ved å satse på å

- **Etablere et senter for barn og unges mediekompetanse.** Oppgaven legges til Filmveksthuset Tvibit i samarbeid med Fritid og Den kulturelle skolesekken. Sammen kan disse utvikle og ta i bruk

mediekompetanse basert på barn og unges deltakelse og medvirkning.

- **Åpne opp for flere digitale aktiviteter i fritidsklubbene**, skape møtesteder og utvikle digital bruk og kompetanse der barn og unge medvirker, skaper og bidrar. Samarbeid med Tvibit, LAN og andre.
- **Utvikle aktiviteten i elektronisk musikk og Fri-TV** med utgangspunkt i lyd- og TV-studioet på Stakkevollan aktivitetssenter. Her gis det nye muligheter for aktiviteter innen musikk, film og digital teknologi.
- **Den digitale skolesekken**: Legge verksteder med bruk av digitale medier inn i programkonseptet **oppleve - lære – skape** i Den kulturelle skolesekken.
- **Bygge opp et nettverk og samarbeide** med profesjonelle aktører innen spill- og digitalindustri i Tromsø.

Oppfølging: Kultur og idrett; Tvibit, Fritid og Den kulturelle skolesekken.

4. En mangfoldig kulturskole for alle

Tromsø kommune vil gi barn og unge i hele kommunen mulighet til å delta på kulturskoletilbud ved å satse på

- **200 nye kulturskoleplasser i bydeler og distrikt**. Det skal prøves ut nye modeller og prosjekter innenfor breddeprogrammet og kjerneprogrammet basert på medvirkning og i samarbeid med fritidsklubber, musikkfabrikkene og lokale kulturmiljøer. Det skal arbeides med å rekruttere barn og ungdom fra andre land. For å rekruttere bredere må prisene på de ulike tilbudene vurderes.
- **Videreutvikle lokale fagplaner** med breddeprogram, kjerneprogram og fordypende program i alle kunstfagene basert på den nye rammeplanen for kulturskolene.
- **Samarbeide med kulturlivet**, både de profesjonelle og amatører; som teatergrupper, skolerevyer, korps og andre aktører som driver med musikk, dans, eller bildekunst.

- **Opprette og prøve ut kulturskoletilbud i skrivekunst** i samarbeid med Tvibit, Rådstua Teaterhus, biblioteket og litteraturmiljøet i Tromsø.
- **Tilrettelegge for barn og unge med nedsatt funksjonsevne** i alle kunstsjangre. Utvikle SKUG-senteret og gi tilbud innenfor skoleundervisningen og til voksne på dagsentre.
- **Utvikle oppfølgingstilbud til ungdom basert på medvirkning**, herunder veilede, lage kurs og følge opp ungdom innenfor de ulike kunstfagene, jfr. KulTeateret, Ungt bransjetreff og selv-styrte ungdomsgrupper på Rådstua teaterhus og på Kunstsolen.
- **Egnede kulturskolelokaler i bydeler og bygder** til øving og scener til forestillinger, her vises det til handlingsplanens punkt 1 om å ruste opp bydelshus og skolebygg også for kulturskoleformål.

Oppfølging: Kultur og idrett; Kulturskolen.

5. En kunstnerisk og innholdsrik kulturell skolesekk

Tromsø kommune vil bygge videre på Tromsømodellens filosofi *oppleve– skape – lære*. Den videre satsingen skal være av høy faglig og kunstnerisk kvalitet og videreutvikles i samarbeid med skolene og kunst- og kulturlivet. Den kulturelle skolesekken skal:

- **Være en naturlig del av skolenes** arbeid for måloppnåelse. Gjennomføre faste møter med skolene og kulturkontaktene. Være lydhør for innspill og ønsker.
- **Være en samarbeidspart** for kunst- og kulturaktører som vil lage produksjoner for barn og unge.
- **Jobbe for å øke potten med søkbare midler til skolene**. Disse midlene skal stimulere skolene til å selv ta initiativ til bruk av kunst og kultur i skolehverdagen.
- **Gi alle elever muligheter til å delta uavhengig av funksjonsstyrker og –svakheter**. Her er samarbeidet med skolene særs viktig. Barn og ungdom skal gjennom DKS få være med på å oppleve, skape og lære på lik linje ut fra sine individuelle forutsetninger.
- **Jobbe aktivt for inkludering og involvering** gjennom barnas møte med kunstnere og kunst og

kulturuttrykk uavhengig av nasjonalitet, kulturell eller religiøs bakgrunn.

- **Ha et særlig ansvar for å formidle samisk historie, kunst og kultur** og gi Tromsøelevene mulighet til å bli kjent med dette, jfr. avtalen mellom Tromsø kommune og Sametinget.
- **Utvikle verksteder med bruk av digitale medier** inn i programkonseptet *oppleve – lære – skape* i Den kulturelle skolesekken. Jfr. handlingsprogrammet pkt 3.
- **Styrke skolesekken med en halv stilling** for å utvikle samarbeidet og gjennomføre satsingen.
- **Starte opp med forsøksprosjekt i noen barnehager** i løpet av perioden, forutsatt at midler tilføres.

Oppfølging: Kultur og idrett; Den kulturelle skolesekken.

6. Arrangementsskole og ungdomskulturby

Tromsø kommune vil styrke ungdomskultur- og arrangementsbyen Tromsø gjennom organisert samarbeid og vil satse på

- **Utvikle Tvibit** med Filmveksthuset og KOFOR som møteplass og ungdomskultursenter for Tromsø og nordregionen.
- **Samordne arbeidet med ungdom og arrangement i Tromsø.** Gi ungdom mulighet til å delta og få opplæring i scene og arrangement i regi av en scene- og arrangørstab bestående av Kulturhuset, Tvibit/KOFOR, Utleiesentralen, kulturskolen og Fritid /fritidsklubber/Audiator. Utvikle samarbeidet med ungdomskulturmiljøene med skolerevyer, Ungt bransjetreff, NUFF, UKM, frie teatergrupper, Musikkfest Tromsø, og festivaler og kulturaktører som Bukta, TIFF/Verdens beste.
- **Styrke Prosjektvugga** og gjennom Frivillighetsmillionen og andre tilskuddsordninger stimulere ungdoms egne prosjekter og arrangementer i hele kommunen.
- **Videreutvikle Mádji** - et samarbeidsprosjekt mellom Gáisi Språksenter og Tvibit om å skape en møteplass for ungdom hvor samisk ungdomskultur er i fokus og samtidig være en del av det

aktive ungdomsmiljøet på Tvibit.

Oppfølging: Kultur og idrett: Tvibit, Fritid, kulta, Kulturskolen, Rådstua, KOFOR og Kulturhuset.

7. Universelt mangfold for alle barn og unge

Tromsø kommune vil styrke det universelle mangfoldet og tilrettelegge for at barn og ungdom med funksjonsnedsettelse får delta i kultur- og fritidstilbud sammen med jevnaldrende der de vokser opp.

- **Fritidsklubber** skal i samarbeid med støttekontakttjenesten invitere, rekruttere og tilrettelegge for aktiviteter og universelt mangfold der barn som trenger bistand inkluderes i lag med andre barn.
- **Alfheim aktivitetshus** styrkes i 2017 med ½ stilling som skal brukes til å integrerte kultur-/musikk-/teatertilbud til barn og unge i bydelene. Samarbeid med Fritid.
- **Kulturskoletilbud** i flere sjangre skal tilrettelegges for barn og unge med funksjonsnedsettelse, jfr handlingsprogrammet pkt. 4. Dette skal vektlegges ved etablering av kulturskoleplasser i bydelene.
- **Tvibit** skal tilrettelegge og invitere inn ungdom som har nedsatt funksjonsevne. Ungdomsrådet er en viktig samarbeidspartner.
- **Gjennom tilskudd og samarbeid stimulere lag, foreninger og frivillig innsats** til å tilrettelegge for at dørene åpnes og tersklene senkes for at flere vil kunne delta i kultur- og fritidsaktiviteter i regi av frivillige.
- **Gjennomgå alle kulturbygg**, planlegge og gjennomføre universell utforming.
- **Oppfølging:** Fritid, Kulturskolen, Tvibit, Alfheim aktivitetshus. Støttekontakttjenesten.

8. Deltakerskole og internasjonalt mangfold

Tromsø kommune vil sørge for å invitere med barn og unge fra andre land i kultur- og fritidsaktiviteter,

og vil satse på

- **Deltakerskolen**
- **Målbevisst rekruttering** til fritidsklubber, Tvibit og Kulturskolen.
- **Bruke tilskuddsordningene aktivt for inkludering.**

Oppfølging: Kultur og idrett, Fritid, Tvibit og Kulturskolen.

9. Deltakelsens pris

Tromsø kommune vil sørge for at barn og unge ikke forhindres fra å delta i kultur- og fritidsaktiviteter pga dårlig familieøkonomi ved å

- **Sørge for at elevkontingenter på kulturskoletilbud** ikke blir for høye, de bør fryses, helst reduseres.
- **Behovsprøvet økonomisk støtte** til kontingenter/elevbetaling og til utstyr hos NAV og Flyktningtjenesten må videreføres og forbedres. Det må gis god informasjon både til aktuelle familier og til kultur- og idrettsaktører og lages gode, tilgjengelige og forenklede ordninger som når fram til aktuelle brukere uten for mye arbeidskrevende administrasjon.
- **Sørge for at utstyrsbasen Turbo blir et permanent tiltak.**
- **Tilrettelegging for gratis bruk av skoler og andre lokaler** til aktiviteter for barn og unge.
- **Ha godt utbygde fritidsklubber** i nærmiljøene med lavterskeltilbud og gratis/lave priser.
- **Ungdomskulturkort** utredes i samarbeid med Ungdomsrådet.

Oppfølging: Kultur og idrett, Fritid, Tvibit og Kulturskolen. NAV og Flyktningtjenesten.

DEL II: EN ARKTISK HOVEDSTAD BYGGET PÅ KUNST, KULTUR OG TOLERANSE

2.1. DEN ÅPNE, RAUSE ARKTISKE BYEN

Tromsø ligger på nesten 70 grader nord og er den største byen i en landsdel som er klimatisk beskyttet av Golfstrømmen og velsignet med verdens rikeste fiskestammer. Her har mennesker med forskjellig språk og kulturer levd og høstet av naturen gjennom 10 000 år. Naturressursene, klima, menneskene og kunnskapen står på dagsordenen i debatten om nordområdene i dag. Tromsø er preget av en åpen og livskraftig kystkultur. Møtet mellom kystkulturen og den moderne kunnskaps- og universitetsbyen gir Tromsø en egen energi, dynamikk og et sterkt og nyskapende kulturliv. Ikke minst har Tromsø betydning i et internasjonalt område på Nordkalotten der avstanden mellom øst og vest er korte; et område som grenser til havet og har nære felles grenser til fire land der folk lever i og er avhengige av fredelig sameksistens.

Gjennom kunst og kultur settes fokus på menneskene som lever i nord og skaper stadig nye fortellinger om samtida og framtida, fortellinger som handler om fred, sameksistens og konflikter, og om hvordan vi skal utvikle våre ressurser og ta vare på vårt miljø og vår natur på en bærekraftig måte.

Den åpne og tolerante arktiske hovedstaden: «Kunst og kultur er en nødvendig del av Tromsøsamfunnets evne til å være en åpen, mangfoldig, kreativ arktisk by, og for verdiskaping og internasjonal utvikling i nordområdene.» heter det i Tromsøs kommuneplan. Tromsø som arktisk hovedstad må evne å absorbere og omdanne seg i forhold til nye ideer og livsformer. Gjennom kunst og kultur kan ulike synspunkter og levesett tematiseres og utfordres, det åpnes for mangfold der en tåler motsetninger, overraskelser og forskjellighet. Tromsø skal være en by hvor det er lett å koble seg på uavhengig av kulturbakgrunn, nasjonalitet, seksuell orientering eller familiesituasjon.

Foto: Sally Parkinson og Kasia Mikolajewska

Tromsø har innbyggere fra over hundre land, de kommer hit med kompetanse og ressurser og er med og setter standarden for Tromsø som en åpen og internasjonal by. En stor del av befolkningsveksten de siste årene er innvandring fra utlandet, først og fremst arbeidsinnvandring fra våre naboland og fra Øst-Europa, og en mindre andel asylsøkere og flyktninger. Også de kommende årene vil det i hovedsak være innvandrere som skaper befolkningsveksten. Tromsø kommune må jobbe for å gi nye innbyggere fra andre land og med internasjonale kontakter plass i kulturbyen Tromsø og skape rom for nye og interessante kulturnettverk.

Internasjonal uke må bli en viktig arena for den internasjonale og tolerante byen. Her kan mennesker bidra med mat og kultur fra de mange nasjonene i Tromsø. Videre er Kulturnatt et arrangement hvor målet er at de som ikke vanligvis deltar i kulturlivet skal få delta på ulike kunst- og kulturarrangementer. Det er også viktig at alle festivaler og kulturinstitusjoner jobber systematisk med publikumsutvikling og åpner seg opp for nye målgrupper og gjør det lett å koble seg til det urbane livet i Tromsø.

Samisk språk og kultur er en ressurs og en del av det kulturelle mangfoldet i det arktiske området, et bidrag til å gjøre Tromsø til et regionalt og globalt senter for urfolk på Nordkalotten. Byen med reinen i kommunevåpenet har en lang historie som reindriftsområde for svenske og norske samer, og historien viser også Tromsø som en kystkommune med stor andel samisk befolkning. Ullsfjorden er et viktig sjøsamisk område der hoveddelen av befolkningen var samisktalende til langt ut på 1900-tallet. I dag er Tromsø en moderne universitetsby og studie- og arbeidssted for personer med samisk språk og bakgrunn fra hele nordkalotten.

NOU 2016: 18 Hjertespråket: Tromsø kommunestyre har i sin høringsuttalelse¹¹ støttet forslaget om å utvide samisk språkforvaltningsområde med storbykommuner med betydelig samisk befolkning som en egen kategori; dette gjelder byene Tromsø, Bodø, Trondheim og Oslo. Kommunestyret uttrykker at «*Tromsø kommune vil gjerne være med å utvikle en slik storbymodell.*

¹¹ Se sak 22/17 HØRING - NOU 2016: 18 HJERTESPRÅKET - OM TILTAK FOR SAMISKE SPRÅK
<http://postliste.tromso.kommune.no/motedag?offmoteid=63618>

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Tromsø kommune vil være et viktig grunnlag for å arbeide videre med dette.»

Gáisi Giellaguovddáš/språksenter ble åpnet i Lakselvbukt i Ullsfjorden i 2004, og drives av Tromsø kommune med støtte fra Sametinget og Troms fylkeskommune. Gáisi skal være en motor og et kompetansesenter som samarbeider med Sametinget og hele kulturlivet for å styrke samisk språk og kultur.

2.2. KUNST SOM UTVIKLER BYEN

Samtidskunstens viktige rolle: For at kunstnere skal bli viktige bidragsytere til byen og samfunnet må visjonen fra Tromsø kommunes kunstplan ligge til grunn; «Å gjøre Tromsø til en kunstnervennlig by»¹² Musikere, scenekunstnere, billedkunstnere, forfattere og filmskapere utgjør grunnstammen i det som kalles *ytringskulturen*; de skaper mening og nye forståelser av samfunnet vi alle deltar i. Kunstplanen foreslår felles tiltak for å styrke kunstproduksjonen og samtidskunstens muligheter i Tromsø. Alle tiltakene krever *samhandling*, gjennom å styrke nettverk i kunst- og kulturlivet, og gjennom partnerskap med næringsliv, kommunen og kunnskapsmiljøene i Tromsø.

Et levende bysentrum: Kjøpesentrenes framvekst utenfor bykjernen har skapt mye debatt om byutvikling, men det åpner seg også nye muligheter. Kunst og kultur vil kunne bli vekstfaktoren som fyller byen med nytt innhold, kreativitet og identitet; det som viser historien, samtidskunsten og de nye stemmene i nord. Tromsø kommune ønsker at kunst- og kulturlivet deltar i byutviklingen og bidrar til å forme våre felles byrom. Det er viktig å skape en samhandlingskultur mellom

¹² Tromsø kommunes første kunstplan ble vedtatt av Tromsø kommunestyre i 2013, se kommunestyresak 13/13 Kunstplan for Tromsø kommune 2012-2017. Kunstplanen foreslår seks fellestiltak som *K-punktet* – et felles kompetansesenter med sikte på kulturnæring, *kunstfabrikken* – produksjonslokaler til kunstnere, *kunstpotten* – flere tilskudd til kunstproduksjon, *residensordninger*, *kunst i det offentlige rom* og *digitale plakatvegger*.

KUNSTPLANER

DET ER FORESLÅTT AT DET UTARBEIDES detaljerte kunstplaner for steder i sentrum. Dette blir en presisering av kunstplanen av 2012. Inndelingen kan tenkes som sirkler over byveven. I tillegg foreslås et eget integrert kunstprosjekt langs kaipromenaden.

Endelig lokalisering fastsettes senere.

Det foreslås at det etableres en utsmykkingskomité for hvert sirkel, som så velger kunstner(e) til de aktuelle prosjektene i god tid, slik at kunstner(e) kan delta likeverdig fra start av i planlegging / prosjektering.

kulturaktører, næringsliv, kommunen og utdannings- og kunnskapsmiljøene og gjøre Tromsø til et attraktivt sted å bo, jobbe, investere og besøke.

Kunst i det offentlige rom: Tromsø kommune skal inngå samarbeid med KORO¹³ om å bruke kunstnere i byutviklingsprosesser. Kunstnere har kompetanse og en posisjon som gjør at de kan se nye vinklinger på hvordan vi tar i bruk byrommene våre. Tromsø kommunestyre vedtok i 2016 *Strategi for uterom i Tromsø sentrum*¹⁴ der det avsettes områder for kunst i byrommene, og det skal lages egne kunstplaner for å utforme disse. Samtidskunst gjøres dermed tilgjengelig for innbyggere og tilreisende, og vil være med å løfte Tromsø som en attraktiv og spennende by. Gjennomføring krever samhandling og partnerskap mellom kommune, kunstnere, næringsliv og innbyggere for å skape gode byrom.

Samisk samtidskunst er en viktig kraft i Tromsøs aktive kunstliv, det er mange musikere, forfattere og kunstnere innen film, scene, bilde med samisk bakgrunn som bor og arbeider her. 100-årsjubileet for den samiske nasjonaldagen 6. februar i 2017 er en gylden mulighet til å løfte fram dette. Kulturbymen Tromsøs særegne bidrag skal være å lage en markering som viser samisk og urfolks samtidskunst i all sin bredde og dybde. Dette skal være et tverrkunstnerisk samarbeid og skal foregå gjennom hele 2017 i samarbeid med mange av Tromsøs kulturaktører.

Nordnorsk opera og symfoniorkester (NOSO) og Hålogaland teater er de to store kunst-institusjonene som kommunen er medeiere i. De presenterer forestillinger og konserter av høy kunstnerisk kvalitet til et bredt publikum i alle aldersgrupper, og de er viktige samarbeidsaktører som bidrar til å utvikle det frie kunstfeltet innen musikk og scenekunst i landsdelen. Det er viktig at NOSO og Hålogaland Teater fortsetter å være sentrale aktører som tematiserer og utvikler Tromsøs arktiske profil og bidrar til videre utvikling av byen og kunstmiljøene i nord.

¹³ KORO er en statlig ordning for å fremme kunst i det offentlige rom, se www.koro.no

¹⁴ Tromsø kommunes strategi for uteområder i Tromsø, se kommunestyresak 105/16. Se kart i margen.

Viktige institusjoner og organisasjoner som produserer og formidler kultur i Tromsø: Hålogaland Teater, Perspektivet museum, Kulturhuset, Nordnorsk symfoniorkester, Tromsø Jazzklubb, Cinemateket Verdensteateret, Viseklubben Spelt, Litteraten, Tromsø filmklubb og Barnefilmklubben, Verdensoperaen MET, Nordnorsk kunstmuseum, Studenthuset Driv, Small Projects, Kurant, Biblioteket, Tromsø kunstforening, Rådstua teaterhus, Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken.

2.3. FESTIVAL- OG ARRANGEMENTSBYEN

Tromsø er gjennomsyret av festivaler, konserter, utstillinger, forestillinger og arrangementer som skaper og formidler kunst og kultur til publikum gjennom hele året. Tromsø har opparbeidet en betydelig kompetanse, oppmerksomhet og internasjonalt nettverk gjennom festivaler og arrangementer. Samtidig er arrangementene forankret i lokal kultur, identitet og historie. Festivalene og arrangementene bidrar til å sette fokus på menneskene i Arktis og utvikler byen og folket som bor her.

Noen trender og kjennetegn ved festivalene og arrangementene i Tromsø:

- Det er en økende grad av profesjonalisering og kompetanseheving av alle ledd.
- De fleste av festivalene benytter seg av en stor andel lokale profesjonelle kunstnere og kulturaktører, de styrker kulturnæringskjeden i Tromsø.
- De bidrar også med internasjonale kunstnere og utvikler nettverk.
- Mange festivaler fungerer som arenaer for samarbeid på tvers av kunstsjangere.
- Festivalene bidrar til å styrke Tromsø som arktisk hovedstad gjennom å gi rom for kunst- og kulturytringer, nyskapende virksomhet og flere nye stemmer og historiefortellinger fra nord.
- Det er en stor andel frivillig innsats i festivalene. Også den frivillige innsatsen «profesjonaliseres».

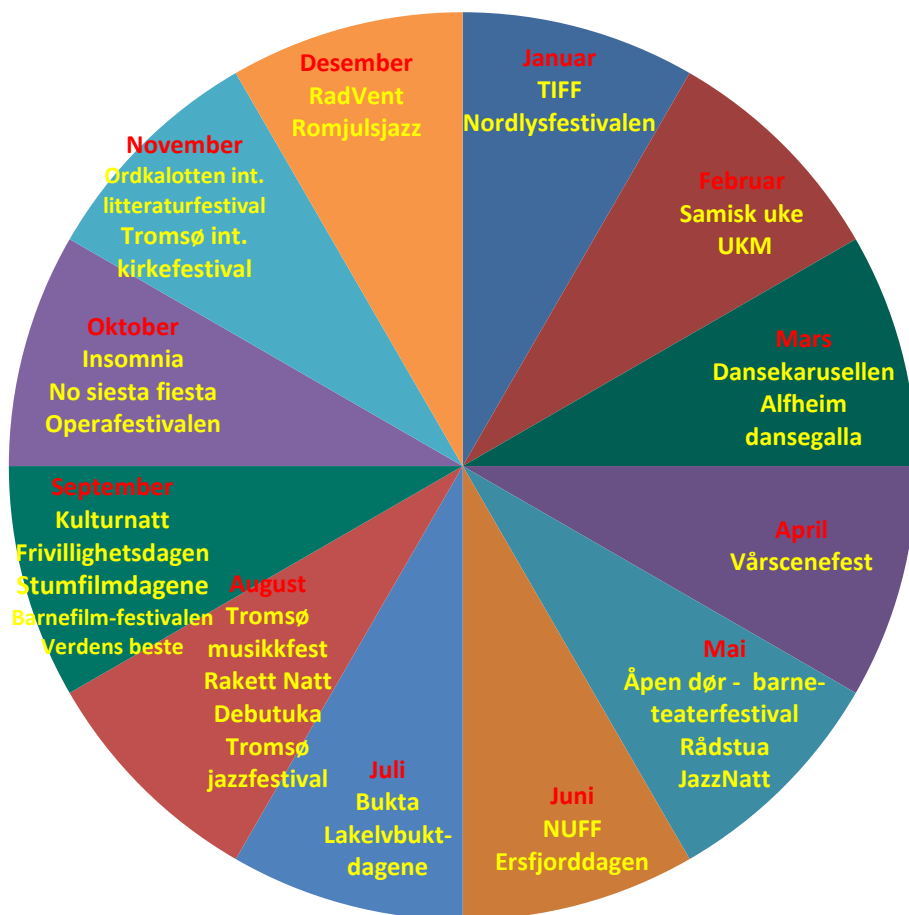
Publikumsutvikling er et viktig felt som festivaler, kulturformidlere og arrangører må arbeide systematisk med. Å nå ut til nye og framtidige publikummere samtidig som en holder på dem en har, er en krevende øvelse. Tilskuddstildelingen vil bidra til å stimulere til at våre festivaler og arrangementer når ut til så stort publikum som mulig.

Festivalene Bukta, Insomnia og TIFF har gått sammen og dannet Samdrift for å bedre rekruttering og organisering av frivillige som for disse tre festivalene omfatter mange hundre personer. De arbeider med å profesjonalisere og utvikle den frivillige ressursen og kompetansen på kulturell frivillighet i lokale festivaler og arrangementer.

I kap. 1.5. – Ungdoms- og arrangementsbyen har vi omtalt hvordan vi kan styrke barn og unges arrangementskompetanse som en del av arrangementsbyen Tromsø. Festivaler og arrangementer er viktige læringsarenaer, og som over tid profesjonaliseres.

"Festival- og arrangementsårshjulet"

Størst interesse for konserter: 21 prosent av befolkningen sier at de er meget interessert i å gå på konsert. Derneft følger idrettsarrangement, kino og kulturfestivaler.

Størst egenaktivitet i idrett og musikk: Idrett er nordmenns største kulturelle egenaktivitet. I 2012 svarte 30 prosent at de er medlem av idrettslag, og 29 prosent har vært deltakere på idrettsarrangement de siste to åra. Musikkaktiviteter er også populært. 37 prosent kan spille instrument, og 11 prosent spiller instrument regelmessig. 7 prosent er med i kor eller orkester. 14 prosent av befolkningen har opptruått offentlig med sang eller musikk de siste to åra. 11 prosent driver med billedkunst /kunsthåndverk, og 4 prosent er aktivt med i organisert dans på fritida.

Norsk kulturbarometer 2012 SSB

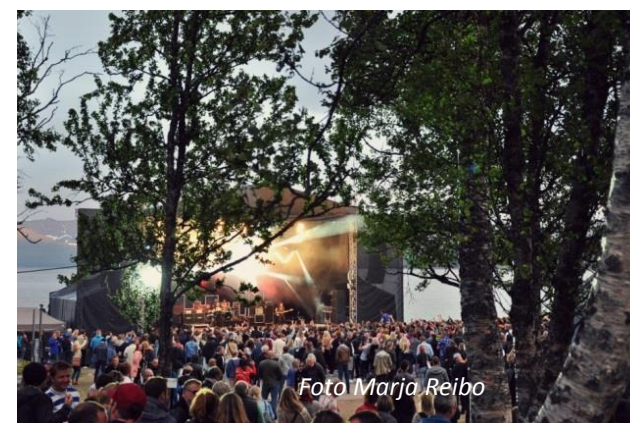

Foto Marja Reibo

Arrangementer som baserer seg på kunst- og kulturproduksjon er en viktig del av den voksende kulturnæringen.¹⁵ Her er det nære forbindelseslinjer mellom kultur og idrett, jfr. Sjakk-OL 2014, Bridge-EM 2015 og Arctic Race of Norway. Det må arbeides videre med at Tromsø skal kunne fremstå som en god arrangementsby med en god struktur som sikrer kontinuitet og kompetanse for avvikling av større arrangementer. Tromsø kommune legger frem en ny arrangementsstrategi januar 2017 som en del av næringsplanen.

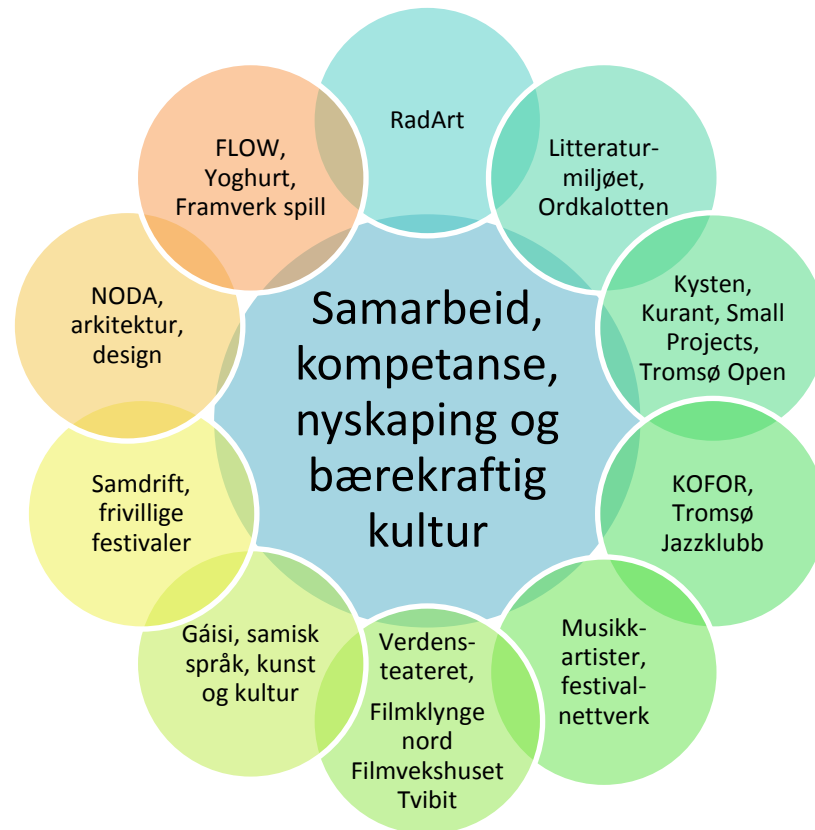
2.4. NETTVERK, INNOVASJON OG KULTURNÆRING

Tromsø er stor nok til å ha mye å by på, og liten nok til at aktørene er nødt til å samarbeide. Stor nok til å ha internasjonale kontaktnett ut i den store verden, liten nok til at du «aldri glemmer hvor du kommer fra» som det heter i Tvibitfilosofien. Stor og liten nok til å være raus, inkluderende og tolerant og gi plass den galskapen som trengs for å våge å satse annerledes.

Profesjonell kunst og kultur utgjør kjernen i den nyskapende kulturbyen Tromsø. Tromsø kommune ønsker å satse på klynger og samarbeidsprosjekter som skaper innovasjon og kreative næringer. En styrke er at mange kunstnere og kulturaktører i Tromsø slår seg sammen og danner klynger og nettverk der de samarbeider om kompetansedeling, administrasjon og produksjoner. Disse klyngene fremmer innovasjon og kulturnæring.

¹⁵ I kommunens strategiske næringsplan 2014 – 2020 er arrangementsturisme et av de viktige satsingsfeltene: «Kommunen bidrar i arbeidet med markedsføring av byen og har en viktig vertskapsrolle for større arrangement. Visit Tromsø skal gjennom prosjektet «Arrangementsturisme» lage en modell for hvordan arrangementer kan skaffe flere besøkende og derigjennom skape økonomiske ringvirkninger. Arrangementsturisme har en betydelig rolle for både reiseliv, kultur og aktiviteter i kommunen. Store arrangement som f.eks. Tromsø Internasjonale Filmfestival og Nordlysfestivalen tiltrekker seg turister fra inn og utland og er med på å styrke reiselivsklyngen i kommunen.»

RadArt – nettverk for fri scenekunst – har ca 80 medlemmer som bl.a. er skuespillere, dansere, musikere, produsenter, teknikere, designere, scenografer, regissører, pedagoger, dramatikere, performancekunstnere, koreografer, komponister og prosjektledere. RadArts visjon er «å gi publikum mulighet til å oppleve mangfoldig, nyskapende og risikovillig scenekunst av høy kvalitet» og de jobber for «produksjon og presentasjon av samtidens norske og internasjonale scenekunst og prosjekter som krysser kunstgrensene.» RadArt har fått nasjonal oppmerksomhet for sine undersøkelser om scenekunstneres arbeidsformer og levekår og publikumsutvikling gjennom Prosjekt Radius og sin delings- og samarbeidskultur

Til sammen framstår et ganske broket og mangfoldig «kart» over nettverk og klynger som dekker musikk, scenekunst, litteratur, arkitektur og design, film og billedkunst. Mye – stadig mer – skjer også gjennom tverrkunstnerisk samarbeid. Både individuelle kunstnere, aktører innen kreative næringer, kommunale sentre, festivaler, kunstnere, artister og produsenter deltar i disse nettverkene.

Den digitale revolusjonen endrer kunstproduksjon og kunstformidling i alle ledd, og gir helt nye muligheter. Nye Tvibit er et kraftsenter for ung kultur i nord. Kombinasjonen av ungdom, talenter og

profesjonelle musikere og festivaler gir mulighet for utvikling innen kreative næringer. Prosjekt Yoghurt på Tvibit skal bidra til å få i gang nyskapende prosjekter for byen og prosjekter som kan utvikles til kreative næringer. Tromsø var tidlig ute med utvikling innen elektronisk musikk på 80- og 90-tallet; Bel Canto, Biosphere, Røyksopp og festivalen Insomnia har bidratt til dette. Nå må nye koblinger innen design, spill, musikk, arkitektur, bilder, film og storytelling gjøres for å skape innovasjon og nye kreative næringer.

Innovasjon Norge er en viktig samarbeidspartner for å opprette et bedriftsnettverk for kreative næringer. Mange kunstnere og kulturnæringsaktører søker også Sparebanken Nord-Norges kulturnæringsstiftelse om tilskudd. Det arbeides også med å opprette et talentfond til støtte for unge kunstnere og artister i etableringsfasen.

2.5. KULTURSCENENE

Tromsø trenger gode, profesjonelle kulturscener som kan ta i mot det voksende kulturmarkedet i byen som kan tilby folk et mangfold av gode kunst- og kulturopplevelser. Tromsø har en rekke kulturbygg med karakter og identitet som sammen med Hålogaland teater og Studenthuset Driv fyller denne oppgaven. Fremover må det gjøres et løft med flere av disse byggene, dette er en del av kommunens strategi for hvordan byen skal utvikle seg framover.

Kulturhuset

Kulturhuset er Tromsøs stortue og mest allsidige kulturscene. Husets samfunnsoppdrag er å være en profesjonell kulturscene som gir publikum gode opplevelser av høy kunstnerisk kvalitet, og som gir Tromsøs mangfoldige kulturliv muligheter til å nå et bredt publikum. Det innebærer at Kulturhuset må «ta kulturlivet på pulsen», og sørge for å tilby gode scenemuligheter og fasiliteter for kunst- og kulturuttrykk som stadig endrer seg. Huset skal dekke mange sjangre som trekker til

«**Vår oppgave** som politikere er å bygge dansegolvene, slik at enkeltmenneskene kan få danse sine egne liv.» (Tage Erlander, tidligere svensk statsminister).

seg publikum i alle aldre og med forskjellige interesser – det fordrer et variert og profesjonelt kulturprogram som skal spenne mellom det folkekjære, det nyskapende og det utforskende.

Det trengs nå å gjøres noen større grep for å utnytte kulturhusets kapasitet til flere konserter, forestillinger og utstillinger og for nå ut til nye publikumsgrupper. For å skape publikumsutvikling og gi muligheter til mer framtidsrettet og fleksibel bruk for de neste 40 årene vil vi peke på følgende:

- **Uterommet, inngangspartiet og foajeen må åpnes opp, utbedres og utvikles** slik at kulturaktørene og publikum kan ta hele området i bruk til nye og varierte kulturaktiviteter. Kulturhuset vil da framstå som det åpne og pulserende hjertet byen trenger, det er en nødvendig ombygging og en del av profileringen som gjør kulturhuset mer publikumsvennlig og aktuelt som scene for mange små og store arrangementer og festivaler i Tromsø. Utbygging inn i Næringsforeningens hus er også aktuelt å vurdere.
- **Kulturhuset skal være en aktiv kulturarena for barn og ungdom.** Flere aktiviteter både på dagtid, ettermiddag og kveld. Dansekarusellen og Ungdommens kulturmønstring er to av flere slike arrangementer. Kulturhuset er tenkt å spille en viktig rolle som en del av arrangør- og ungdomskulturbyen Tromsø, vi viser her til kapittel 1.5. om Ungdoms- og arrangementsbyen.
- **Kulturhuset skal ha en internasjonal profil** som ivaretar Tromsøs rolle som en raus, åpen og internasjonal kulturby. Byen trenger en åpen scene som tar i bruk og gir muligheter for kunstnere og kulturartister som kommer fra alle verdensdeler og har andre internasjonale nettverk og kulturuttrykk, og en scene som brukes av festivalene som framstår med internasjonal profil.

Tromsø kommune vil nedsette en arbeidsgruppe for å gjennomgå Kulturhusets muligheter og avklare investeringsbehov for å møte kulturlivets behov og en god og variert publikumsutvikling de neste 40 årene.

Nytt konserthus? Nordnorsk opera og symfoniorkester – NOSO - er i dag leietakere i Kulturhuset. NOSO har foreslått å bygge et eget konserthus for akustisk musikk sammen med

Musikkonservatoriet /Norges arktiske universitet. For Kulturhuset vil det bety at kapasitet frigjøres for andre kulturformål, og at leieinntektene må dekkes inn på andre måter. Alternativet er å ruste opp Kulturhuset som konsertscene tilpasset den standard som et moderne konserthus krever for publikum og utøvere. I den sammenheng kan utbygging inn i Næringsforeningens hus være en aktuell løsning som gir bedre plass og bedre logistikk for øving. Dette må derfor avklares så snart som mulig.

Andre kulturscener

Rådstua teaterhus er scene, produksjonssted og kontorlokaler for RadArt og frie scenekunstnere, kulturskolens barne- og ungdomsteater og andre teatergrupper og prosjekter. Bygget er fredet, men mangler universell utforming og publikumsfasiliteter. Tilbygget finansieres gjennom avsatte midler i økonomiplanen og tilskudd fra Kulturrådet og spillemidler.

Verdensteatret som huser Tromsø internasjonale filmfestival, Verdens beste barnefilmfestival, Stumfilmfestivalen og Cinemateket må også rustes opp og utvides med publikumsfasiliteter og universell utforming. Det arbeides nå med en samlet plan for å gjennomføre dette.

Tromsø kunstforening holder til i ærverdige gamle Tromsø museum, et verneverdig bygg som trenger en større opprustning. Bygget eies av stiftelsen Tromsø kunstsenter. Det arbeides nå med en løsning som kan finansiere opprusting av bygget og Tromsø kommune må bidra med sin kompetanse for å sikre fremtiden til dette kulturbygget.

Kirkene er viktige kulturbygg. Her skiller Tromsø seg sterkt og positivt ut sammenliknet med andre byer av tilsvarende størrelse med svært mange konserter og kulturarrangementer; særlig Ishavskatedralen og Domkirke er mye brukt. Tromsø internasjonale kirkefestival samlet mange til forskjellige typer musikk i kirkene.

Alfheimteateret på Rådstua teaterhus. Foto Dana Meknas

2.6. DEN KULTURELLE SPASERSTOKKEN

Vi blir flere eldre, vi holder oss friskere og vi lever lengre. Eldre deltar mye mer i kunst- og kulturaktiviteter enn før. Dette gir nye muligheter for kulturlivet – friske og interesserte pensjonister utgjør en voksende del av publikum og aktive deltakere. Å delta i kunst og kultur er i dag en viktig del av det «å nyte sitt otium».

Den kulturelle spaserstokken er et spleiselag mellom staten, fylkeskommunen og Tromsø kommune, med hovedformål å formidle kultur til eldre som ikke kan benytte seg av kulturtilbud på egenhånd. I dag organiserer Spaserstokken mange kulturtilbud på sykehjemmene, i omsorgssentrene og på dagsentrene, og de eldre som er knyttet til disse tjenestene får dermed et godt og variert kulturtilbud. Det gjør at de som bor på sykehjem fortsatt kan delta og ha glede av kulturaktiviteter som alle andre. Flere av tilbudene er produsert og spesielt tilrettelagt for eldre med demens.

Det er viktig med et tett samarbeid mellom Spaserstokken og sykehjemmene. Det trengs et nettverk av ansatte som er med å gjøre sykehjemmene og omsorgssentrene til kulturstuer, kunstscener og rom for skapende aktiviteter, og ledsagere som hjelper til med å bringe dem som ikke kan gå selv til kulturscenen. I tillegg til de ansatte trenger vi gode hjelpere som pårørende, venner og frivillige.

To grupper mangler i dag tilbud fra Den kulturelle spaserstokken: De hjemmeboende eldre som er for dårlige til å komme seg til konserter og kulturaktiviteter på egenhånd, og de aller sykeste og dårligste av dem som bor på sykehjem.

Det er en målsetting at eldre skal få bo lengst mulig i sine hjem, i det inngår også å gi dem muligheter til å delta i kulturaktiviteter. Det er blant hjemmeboende eldre som trenger hjelp i

hjemmet vi vil få den største veksten i årene framover.¹⁶ For å møte denne utfordringen, vil det være naturlig å utvide Den kulturelle spaserstokken til å omfatte kulturtilbud til hjemmeboende eldre. Det vil forutsette et tett samarbeid med hjemmetjenesten og ev. bruk av støttekontakter/ledsagere slik at flest mulig og alle som ønsker det kan delta.

Et godt eksempel på hvordan dette kan gjøres er Fastlandet hjemmetjeneste, brukerrådet og Den kulturelle spaserstokken som sammen arrangerer en vårfest med musikk og kultur for nær hundre hjemmeboende eldre på TUIL Arena. Med god hjelp fra frivillige er dette en suksess, og det viser hvordan det å samarbeide på tvers gjør ting mulig.

God informasjonstjeneste ble foreslått av Eldrerådet under forhåndstinnspillene til Kulturplanen, og sammen med støttekontakt og transportkort vil det også være viktige hjelpemidler for å øke deltakelsen. Etter hvert tar flere eldre i bruk digitale medier, og det åpner for nye muligheter for å gi god informasjon om aktuelle kulturtilbud.

De sykehjemsbeboerne som ikke kan delta sammen med fellesskapet trenger spesiallagde tilbud som kan gi dem gode kulturopplevelser. Vi trenger flere produksjoner som framføres en til en, og som er fleksible og lydhøre for sitt publikum.

2.7. TROMSØS HISTORIE, ASKELADDENE OG DE MANGE HJELPERNE

Lokalhistorie og kulturminner

Det er en økende interesse for lokalhistorie og kulturminner, og det ligger store potensialer og verdier i å finne fram kulturminnene, ta vare på dem og formidle historien om dem. Tromsøs kyst-

¹⁶ Eldrerådet har påpekt behovet for kulturtilbud for hjemmeboende eldre i sin merknad til Kommuneplanen som var på høring i 2015, og i merknadsbehandlingen henvises det til at dette blir en del av den kommende kulturplanen.

Viktige aktører innen lokalhistorie, kulturminner og samlinger:

Fortidsminneforeningen, Tromsø historielag, Arctandria Tromsø Kystlag, BUL-Tromsø, Gamlebyen Skansen. Museer og samlinger: Perspektivet museum, Tromsø museum, Polarmuseet, Tromsø forsvarsmuseum, Luftfartshistorisk forening Tromsø, Brannhistorisk samling, Telemuseet, Låvhaugen bygdemuseum, Finnkroken bygdemuseum, Lokalhistorisk samling og Byarkivet ved Tromsø bibliotek.

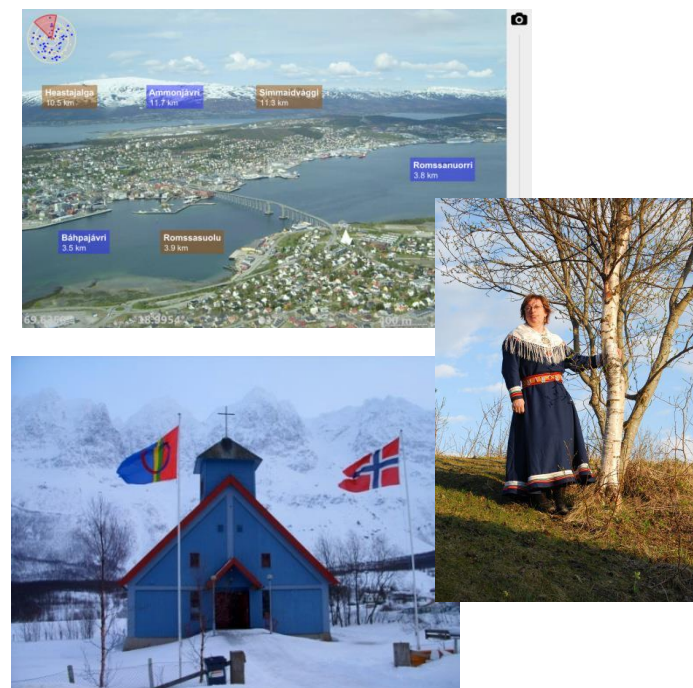
og fiskeritilknytning, samisk historie og samtid, og ikke minst krigshistorien vekker stor interesse både blant oss som bor her og tilreisende. Historien trenger å bli tatt vare på, formidles, fortolkes og diskuteres – også i et samtids- og framtidsperspektiv.

Tromsø har mange «askeladder» - frivillige som finner og tar vare på viktige kulturminner og historier. Disse trenger støtte for å kunne dele det med andre. Både under forhåndsinnspillene og i merknadene til kulturplanen har mange påpekt at kystkulturen er viktig, og bør satses på. De frivillige gjør en stor innsats som bør støttes opp om. Gåsvær og Sandøya er eksempler på steder der kultur, kulturlandskap og bygninger holdes i hevd. Kommunestyret har under behandling av kulturplanen vedtatt å styrke kystkulturen.

Tromsø kommune gir tilskudd til frivillige aktører til formidling av lokalhistorie, samlinger og kulturminner. I 2017 ble det fordelt 230 000 kr til 18 forskjellige aktører. Viktige samlinger som Låvhaugen, Finnkroken, Telemuseet og Brannhistorisk samling forteller ulike deler av Tromsøs historie. Krigshistorien er det stor interesse for, og Tromsø forsvarsforening gjør en formidabel frivillig innsats knyttet til krigshistorie. Det er viktig å støtte opp om det frivillige arbeidet med å kartlegge, ta vare på og formidle Tromsøhistoriens mange sider.

Samiske kulturminner og stedsnavn inngår i Tromsøs historie på flere områder. Bosetting, reinfangst og reindrift, sjøsamisk kultur har satt fysiske spor i kulturlandskapet, og steder i naturlandskapet kan knyttes til tro, tradisjon og sagn. Samiske stedsnavn finnes i hele kommunen og gir beskrivelser av steder og bruk av naturen. Det arbeides videre med å kartfeste flere samiske stedsnavn i Tromsø kommune, og det er laget en egen app med samiske stedsnavn.

Ullsfjorden – Moskavuotna er et viktig sjøsamisk område, og dette er bakgrunnen for at det samiske språksenteret Gáisi ble lagt til Lakselvbukt. Gáisi samarbeider med Lakselvbukt skole som har flere elever som får undervisning i samisk språk. Språksenteret var med å rekonstruere Ullsfjord-Tromsøkofta som ble lansert i 2004 som en av de sjøsamiske koftene i Troms. Det er fjordfiske og gårdsdrift som har vært de tradisjonelle næringstilpasningene i området. Ullsfjorden har stor verdi

Bilder: I sikte – app for samiske stedsnavn. Lakselvbukt kapell. Ullsfjord-Tromsøkofta.

som friluftsområde og et viktig næringspotensial for turisme pga. sin sjøsamiske historie med kulturminner og fantastiske natur og nærhet til Lyngsalpene.

«Vårt landskap, vår kulturarv» - Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø - er under utarbeidelse og skal vedtas i 2019. Tittelen skal gjenspeile perspektivet som planene har, nemlig en plan som omfatter hele kommunen fra Røssholmen langt til havs med spor etter fiskevær til Jøviks gamle gjestgiveri og handel. Planen skal foreslå en liste over kulturminner som bør bevares. Kulturminnene skal fortelle om sammenhengen mellom folks liv og landskapet de har satt sitt preg på. Viktige temaer vil være fiskeriene, sjølberginga, «Porten til Ishavet», samisk kultur, boligen gjennom tidene og Tromsø som arena for internasjonale konflikter. Ikke minst viktig er hvordan hele området har vært bundet sammen først og fremst på med båter.¹⁷

Byens historie og byutvikling

«Porten til ishavet» - Tromsøs rike kystkultur og maritime historie vekker bred interesse både lokalt og blant tilreisende. Deler av denne er ivarettatt av Tromsø museum, Perspektivet museum /Folkeparken og ikke minst Polarmuseet, Polstjerna og Polaria. Vi har også frivillige aktører som kystlaget Arctandria, båtmotormuseet på Tussøya og Låvhaugen bygdemuseum.

En kaipromenade «fra jeté til jeté» har mange mulighetsrom som kan framvise Tromsøs kultur og maritime kysthistorie og det som er byens nerve: Nordjetéen - Tromsø skipsverft som ble grunnlagt i 1848 og som forteller Tromsøs viktigste maritime industrihistorie - tusenårsstedet Skansen med festningsvoller og kultur-senter –Polarmuseet – bryggene – Kystens hus – Torghuken – Havneterminalen og Nordnorsk kunstmuseum på Prostneset – Strandskillet – Polstjerna, Polaria og Framsenteret - Museparken, Sørjetéen og Hålogaland teater. Å gjøre hele denne strekningen sammenhengende med attraktive uterom, kunst, kafeer og «uteliv» vil være det viktigste bygget

¹⁷ Mer informasjon finnes her: <http://www.tromso.kommune.no/kommunedelplan-for-kulturminner-og-miljoe-plan-nr-254.5904366-391357.html>

Tromsø nå kan gjøre for å vise fram og gjenskape kystbyen og «porten til ishavet». Å gjennomføre kaipromenaden er også en hovedsatsing i Tromsøs strategi for uterom i sentrum, vedtatt av kommunestyret i mai 2016.¹⁸

Kulturminner og historiefortelling er sentralt og blir nå tatt aktivt i bruk i steds- og byutviklingen. Teatergrupper som Sadio Nor Teater formidler Tromsøhistorien gjennom teaterstykker. Stadig mer informasjon om kulturminner og lokalhistorie legges ut på nett, eller ved å ta i bruk apper. Den kulturelle skolesekken har lokalhistorie som en del av sitt program, og skolene etterspør og benytter lokalt historisk stoff og kulturminner i undervisningen. Ikke minst er lokal Tromsøhistorie viktig og interessant for tilreisende og turistnæringen og et viktig bidrag og ressurs til byutviklingen.

Perspektivet museum har markert seg som et viktig samtidsmuseum med internasjonal og Tromsøprofil. De har også en betydelig fotosamling fra Tromsø som delvis er digitalisert. Perspektivet museum er en privat stiftelse og har i sine forhåndsinnspill til kulturplanen vist til behovet for utstillingslokaler for å kunne ivareta sitt samfunnsoppdrag som samtids- og bymuseum. De ønsker å bygge utstillingslokaler på tomte som ligger bak Perspektivet og Verdensteateret som i dag brukes til parkeringsplass. Et ev. tilbygg på denne tomte bør vurderes i sammenheng med Verdensteatret og andre kulturvirksomhetsbehov som samisk møteplass og kultursenter, festivaler, litteraturformidling mm. Dette kan bli Tromsøs viktigste kulturkvartal for samtidsformidling, film og samfunnsdebatt.

Nytt museum i byen! Det planlegges nå et nytt universitetsmuseum i Tromsø sentrum. Etter å ha vurdert flere tomtealternativer, har Kunnskapsdepartementet bestemt at det skal plasseres på Macktomta.¹⁹ Det nye museet vil bli en fantastisk mulighet til å vise fram landsdelens historie og samtidsforskning om viktige temaer i nord for et større publikum, og det vil bli en viktig brikke og en magnet med stor betydning for byutviklingen.

¹⁸ Tromsø kommunes strategi for uteområder i Tromsø, se kommunestyresak 105/16. Strategien for uterom omtales også i kap. 3.2. om kunst i offentlige rom.

¹⁹ Les om tomtevalget her https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=531588

KULTURPLANENS HANDLINGSPROGRAM 2017 – 2020

OM KUNST OG KULTUR I DEN ARKTISKE HOVEDSTADEN

HOVEDMÅL: Å gjøre Tromsø til et åpent, aktivt og ledende senter for kunst og kultur i nordområdene, med et variert og profesjonelt kunst- og kulturliv som gir plass til nye stemmer og kulturytringer som styrker den åpne, raue og tolerante byen og Tromsø som arktisk hovedstad.

10. Den åpne og tolerante byen

Tromsø kommune vil legge til rette for kunst og kultur og fremme åpenhet og toleranse. Kunst og kultur er en viktig kraft for å skape bevissthet og debatt rundt hva det vil si å være hovedstaden i Arktis. Tromsø kommune vil være med å

- **Utvikle Tromsø som det innovative senteret for nyskapende samtidskunst i Barentsregionen.** Samarbeide med Festspillene i Nord Norge, festivalene og andre kulturaktører om å sette fokus på folket i nord gjennom kunst og kultur, og få fram nye fortellinger fra nordområdene.
- **Styrke Tromsø som urfolksby og gjøre byen til et aktivt senter for samisk språk, kunst og kultur.**
 - Bruke hundreårsjubileet for den samiske nasjonaldagen i 2017 til å framheve samisk samtidskunst.
 - Utvikle Tromsø som senter for samisk samtidskunst, og gi plass til flere samiske stemmer, artister og kunstnere i festivaler og i Tromsøs kunst- og kulturliv. Samarbeide med Sametinget gjennom samarbeidsavtalen.
 - Arbeide videre med å styrke bruken av samisk språk i regionen.
 - Samarbeide om å utvikle Ullsfjorden som senter for sjøsamisk kultur, historie og reiseliv.
 - Arbeide videre med å ta i bruk og kartfeste samiske stedsnavn i Tromsø.
 - I samarbeid med samiske miljøer være med å skape flere møteplasser for samisk språk, kunst og kultur i Tromsø.
- **Støtte opp om folk-til-folk initiativ innenfor kunst og kultur.**
 - Støtte opp om barn og ungdoms initiativ om samarbeid og utveksling internasjonalt, som for eksempel Nordisk Ungdoms Filmfestival, kulturskoleutveksling og andre.

- Etablere utvekslingsordninger og «artist in residence»-ordninger.
- Støtte opp om eksisterende festivaler og arrangementer og vektlegge internasjonal profil som styrker internasjonalt samarbeid på tvers av grensene.
- Styrke og videreutvikle Internasjonal uke.

Oppfølging: Kultur og idrett. Gáisi Giellaguovddáš /språksenter.

11. Kunst og byutvikling

Tromsø kommune vil gjøre Tromsø til en kunstnervennlig by der kunsten er en kraft i samfunnet og i byutviklingen ved å

- **Gjøre plass til kunst i byrommene:**
 - Avsette en fast prosent av investeringsbudsjettet til kunst i bygg og offentlige rom. I Tromsøs vedtatt kunstplan er det foreslått 1,25 %.
 - Etablere samarbeid med sentrumsforeningen, grunneiere, næringsaktører og KORO –Kunst i Offentlige ROm.
 - Utvikle kunstprosjekter for Tromsøs uterom som en oppfølging av vedtatt strategi for uterom i Tromsø sentrum.
- **Tilrettelegge og ta i bruk byrom med scener** for musikk og teater, herunder særlig vurdere hvordan Stortorget kan tilrettelegges og driftes.
- **Ta i bruk tomme lokaler** til kunst- og kulturproduksjon, verksteder, utstillinger og residens. Sørge for at kommunale lokaler som står tomme tas midlertidig i bruk til kunstproduksjon. I prosjektet «Levende lokaler» samarbeides det om å ta i bruk tomme lokaler til bl.a. kulturnæringsaktører.

Oppfølging: Kultur og idrett. Næring. Byutvikling.

12. Festivaler og arrangementer

Tromsø kommune vil være med og gjøre Tromsø til en profesjonell festival- og arrangørby der høy kunstnerisk kvalitet, mangfold og profesjonalitet preger bylivet gjennom hele året, ved å

- **Styrke tilskuddsporteføljen** og stimulere til nyskaping og fremme høy kunstnerisk kvalitet profesjonalitet og internasjonal kulturkontakt. Tilskuddene skal fremme publikumsutvikling og bidra til kunstopplevelser og kulturaktiviteter for innbyggere i alle aldre i hele kommunen. Tilskuddene skal indeksreguleres.
- **Utvikle ung arrangørkompetanse**, gjennom samarbeid om en arrangørskole, jfr. kap. 1.5.
- **Bidra til profesjonalisering og samorganisering av arrangørkompetansen.** Dette omfatter bl.a. festivaler, idrettsarrangementer og organisering av frivillige.
- **Opprette en arrangementsansvarlig i Tromsø kommune.**

Oppfølging: Kultur og idrett.

13. Nettverk og innovasjon

Tromsø kommune vil bidra til kulturutvikling gjennom å stimulere ressursutveksling, kompetansedeling, samarbeid, innovasjon, klynger og nettverk ved å

- **Avsette ressurser/tilskudd til samarbeid, klynger og nettverk** blant kunstnere og kulturnæringsaktører.
- **Opprette et talentfond** for unge artister og kunstnere.
- **Utvikle nettverk for digital crossoverkunst og kultur.** Ta i bruk potensialet som ligger i nye medier, design og arkitektur sammen med alle andre kunstarter og storytelling. I dette arbeidet inngår arbeidet med et prosjekt innen kreativ næring for Arenaprogrammet /Innovasjon Norge.

Oppfølging: Kultur og idrett. Samarbeid med Næringsforeningen.

14. Kulturscenene

Tromsø kommune vil utvikle sine kulturhus og scener for kunst- og kulturformidling.

Kulturhuset skal være en profesjonell scene for Tromsøs festivaler, konserter og kulturarrangementer, og for barne- og ungdomskulturen i Tromsø. Tiltak:

- Kommunen må vurdere nødvendigheten av å avsette midler slik at det blir billigere og mulig for prioriterte kulturaktører med lave inntektsmuligheter å leie hovedsalen og de andre scenene
- En må avklare investeringsbehov for en førtiårsperiode, herunder inngangsparti, foaje og scene.
- Tromsø kommune vil vurdere planene for nytt konserthus i samarbeid med NOSO, Musikkonservatoriet og ev. andre samarbeidspartnere. Det må avklares om Kulturhuset skal være øvingssted og konsertscene for NOSO i framtida.
- Det nedsettes ei arbeidsgruppe for å avklare nødvendige investeringer til Kulturhuset i et førtiårsperspektiv.

Rådstua teaterhus og Verdensteatret rustes opp med universell utforming og publikumsfasiliteter ihht. planer som nå er under utarbeiding.

Universell utforming: Det utarbeides en oversikt over behov for universell utforming i kommunale kulturbygg som legges til grunn for utbedring de kommende årene.

Oppfølging: Kultur og idrett. Utbyggingsavdelingen og Byggforvaltningen.

15. Den kulturelle spaserstokken

Tromsø kommune vil utvide tilbudet i Den kulturelle spaserstokken til hjemmeboende eldre som mottar hjelpetjenester og til å bli en del av livskvaliteten til dem som trenger aller mest omsorg i livets siste fase. Den kulturelle spaserstokken må utvides slik at alle eldre får mulighet til å delta på kulturtilbud en gang i måneden.

- **«Fastlandsmodellen» basert på et samarbeid** mellom Den kulturelle spaserstokken, hjemmetjenesten

og frivillige utvides til å omfatte et bredere kunst- og kulturtilbud til hjemmeboende eldre i hele kommunen.

- **Samarbeidet med sykehjemmene** må styrkes for å få til gode kulturtilbud til de sykeste eldre i livets siste fase.
- **Den kulturelle spaserstokken utvides** og aktivitetsmidlene må økes med i takt med utvidet brukergruppe.
- **Muligheten og fleksibiliteten til å produsere og utvikle egne tilbud** må fortsatt være en del av Den kulturelle spaserstokken.

Oppfølging: Kultur og idrett; Den kulturelle spaserstokken. Samarbeid med hjemmetjenesten og sykehjem.

16. Tromsøs historie, kulturminner og stedsutvikling.

Tromsø kommune vil gjøre kystkultur og maritim historie, krigens historie og samisk historie mer kjent; formidle mer av Tromsøs og nordområdenes historie for et større publikum, og bruke lokalhistorie og kulturminner som et aktivum for stedsutvikling i hele kommunen. Virkemidler:

- **Styrke tilskudd** for å ta vare på og formidle lokalhistorie og kulturminner. Vurdere hvordan historiske samlinger som i dag drives av frivillige kan ivaretas i fremtida gjennom samarbeid.
- **Styrke kystkulturen** og bidra til at lokalhistorie og kulturminner blir tatt vare på og formidlet.
- **Samarbeid knyttet til kulturminneplanen**, med vekt på formidling av kulturminner.
- **Gjennomføre Kaipromenaden fra jeté til jeté** med mange attraktive mulighetsrom for å vise fram kystbyen Tromsø med utgangspunkt i vedtatte strategier for uteområder i Tromsø sentrum.
- **Vurdere utbygging av Perspektivet museum** i sammenheng med Verdensteatret og andre kulturelle behov som samisk hus, formidling av samtidskultur og debatt. Tromsø kommune bør sikre tomten bak Perspektivet og Verdensteateret til framtidige museums- og kulturformål og som et byutviklingsgrep for «kulturkvartalet Nordbyen».

Oppfølging: Kultur og idrett. Byutvikling.

VEDLEGG 1 KOMMUNESTYRETS VEDTAK OM KULTURPLANEN

Tromsø kommunestyre behandlet kulturplanen 25. oktober 2017 under sak 252/17 og vedtok følgende:

1. Kommunedelplan for kultur med handlingsprogram 2017 – 2020 vedtas med følgende to hovedmål:

- a. Å gi alle barn og unge i Tromsø mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, kunst og kultur uansett hvor de bor, hvor de kommer fra, helse og funksjonsevne, språk, økonomi og sosiale forhold.
- b. Å gjøre Tromsø til et åpent, aktivt og ledende senter for kunst og kultur i nord; en møteplass for nye stemmer, samtidskunst og kulturytringer som fremmer toleranse og mangfold, og som er en kraft i utviklingen i arktiske områder.

Merknadene til kulturplanene tas til orientering, og følges opp som beskrevet i saksframlegget.

Kulturplanen legges til grunn for videre samarbeid om å utvikle Tromsø, og følges opp gjennom politiske saker, samarbeidsprosjekter og forslag i økonomiplanen.

2. For å styrke barn og unges deltakelse, vil Tromsø kommune i planperioden satse på kultur- og fritidsaktiviteter i nærmiljøene, og starte med følgende:
 - a. Fritidssentrene i Kroken, på Kvaløysletta og Stakkevollan skal tilrettelegges og rustes opp for et bredt spekter av kultur- og fritidsaktiviteter for barn og ungdom. Det gjennomføres et forprosjekt vedrørende lokaler og innhold i bydelssentrene.
 - b. Tromsø kommune vil styrke kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge i distrikt-Tromsø. Det gjennomføres en kartlegging av behov og muligheter i samarbeid med utviklingslag og andre lokale aktører. Kartlegging med forslag til tiltak legges fram i 2018.
 - c. Tromsø kommune skal lage en egen kulturskoleplan for videre utvikling av undervisningstilbudet og etablering av 200 nye kulturskoleplasser i bydeler og distrikt.
 - d. Skolene i Tromsø skal ha status som åpne kultur- og aktivitetssentre i nærmiljøene. Det opprettes et arbeidsutvalg med deltakere fra avdelingene for Kultur- og idrett, utdanning og oppvekst og Byggforvaltningen som skal utarbeide nye retningslinjer og foreslå tiltak for å tilrettelegge for kultur- og

fritidsaktiviteter utenom skoletid.

- e. Tromsø kommune vil arbeide for et kulturløft for barn og unge med funksjonsnedsettelse slik at de kan delta i kultur- og fritidsaktiviteter sammen med andre. Det igangsettes et samarbeidsprosjekt mellom avdelingene for å etablere inkluderende tiltak med utgangspunkt i skolefritidsordningene, fritidsklubber/bydelssentre, kulturskole, Tvibit, lag og foreninger og støttekontaktordningen.
 - f. Kompetansen innen Kunst og kultur kan også brukes målrettet til helse- og terapeutiske formål. Det vurderes muligheter for dette.
 - g. Informasjon om ikke-kommunale kulturtilbud for barn, unge og voksne med funksjonsnedsettelse gjøres tilgjengelig på kommunens hjemmeside.
 - h. Teleslyngenettet bygges ut i kommunale kulturbygg.
3. For å styrke Tromsø som den arktiske kulturhovedstaden, vil Tromsø kommune starte med følgende:
- a. Øke i tilskuddene til profesjonell kunst og kultur, og øremerke deler til unge kunst- og kulturaktører i etableringsfasen.
 - b. Tromsø kommune ønsker å opprette et fond basert på Kunstplanens vedtak om at det avsettes 1,25 % av investeringsmidlene til kunst i kommunale bygg og offentlige

rom. Det framlegges egen sak om dette.

- c. Tromsø kommune ønsker å styrke det visuelle kunstmiljøet i Tromsø, og vil være med å utrede hvordan Musegata 2 og 4 kan brukes til kunstformål. Tromsø kommunestyre ber om at det legges fram en egen sak om dette så snart som mulig.

Tromsø kommune tar kontakt med regjering og Tromsø Kunstforening om muligheter for at Tromsø museums tidligere lokaler (Nå Tromsø kunstforenings lokaler), overtas av staten i forbindelse med nytt museumsbygg i sentrum.
- d. Litteraturmiljøet i Tromsø kan styrkes gjennom tilknytning til biblioteket og andre aktuelle kulturhus i Tromsø. Det vises til mulighetene som ligger i etablering av et Cora Sandelsenter som del av Perspektivet museum. Dette kan utvikles i samarbeid med litteraturmiljøet og andre samfunns-/kulturaktører; som en del av kulturkvartalet Perspektivet museum -Verdensteateret. Tromsø kommune vil være positiv til et forprosjekt om dette.
- e. Tromsø kommune vil bidra til å styrke Tromsø som urfolksby og bli et aktivt samtidssenter for samisk språk, kunst og kultur i nordområdene. Det vises til handlingsprogrammets pkt. 10, samarbeidsavtalen med Sametinget og til Tromsø kommunestyres høringsuttalelse til NOU 2016: 18 Hjertespråket - om tiltak for samiske språk.

- f. Tromsø er i den helt spesielle og privilegerte situasjon å ha et gamlebyområde i sin midte, en gamleby som også er verdens nordligste i sitt slag. I en arktisk sammenheng er derfor Tromsø gamleby totalt unik. I vår gamleby inngår hele spekteret av kulturell og historisk kapital, da området helt siden 1794 har spilt en svært sentral rolle innen handel, fiske og fangst, polare ekspedisjoner, skipsindustri, arkitektur, diverse kulturell virksomhet, utdanning og internasjonalt samarbeid. Områdets mange kulturhistoriske bygg, plasser og hendelser bidrar også i høy grad til bydelens særegenhet.

På denne bakgrunn ønsker Tromsø kommune at det pågående arbeidet med å ivareta og utvikle området skal styrkes i et forprosjekt der ulike historiske, nåtidige og fremtidige aspekter, muligheter og tiltak utredes og potensielt iverksettes for å styrke gamlebyens posisjon som et levende, attraktivt historisk senter for byen, landsdelen og Arktis.

- g. Tiltak som kan styrke den nord-norske kystkulturen samt språk og begreper knyttet til denne kulturen løftes fram i Kulturplanen.

Tiltakene som er nevnt i vedtaket estimeres til følgende beløp:

Tiltak	Budsjett 2018	Påfølgende år
1.a. Forprosjekt fritidssentre Kroken, Stakkevollan Kvaløysletta	800	800 til drift tiltak
1.b. Distriktprosjekt barn og unge	300	300 hvert år
1.c. 200 nye kulturskoleplasser i bydeler og distrikt	1 000	Trappes opp til 1 750 i 2019-20
1.d. Skoler som kultur- og aktivitetssentre	Avklares i egen sak	
1.e. Kulturløft barn og unge med funksjonsnedsettelse	1 200	1 200 hvert år
2.a. Tilskudd kunst og kultur og til unge kunstnere i etableringsfasen	1 500	1 500 hvert år
2.b. Kunstfond 1,25 % av investeringsbudsjettet	Avklares i egen sak.	
2.c. Opprusting ev. overtakelse av Musegata 2 og 4.	Avklares i egen sak.	
2.d. Forprosjekt Cora Sandelsenter – Perspektivet museum	200	Avklares etter forprosjekt
2.e. Styrke Tromsø som urfolksby og senter for samisk språk, kunst og kultur.	Følges opp i samarbeid med Sametinget	

VEDLEGG 2: KOMMUNENS KULTURTJENESTER – EN SAMLET OVERSIKT

Alfheim aktivitetshus tilrettelegger kultur- og fritidstilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse, bl.a. Mandagsklubben - bandene Blinklys, Alfheim Rockers, Zana Zol og Dr. Jep – musikkverksteder - Alfheimteateret, integrert teater på **Rådstua teaterhus** - "Vind og Vatn", musikktilbud psykiatrien – Skoleklubben - sommerkurs - utlån av turutstyr - ledsagerbevis – dansegalla - juleverksteder og julebaksturs. Alfheim samarbeider med Tromsø idrettsråd om «Idrett for alle».

Audiator tilbyr ungdom opplæring i arrangementer med kurs i blant annet lyd, lys, studio og produksjon. Det gis mulighet for praktisk læring gjennom blant annet **Ungdommens kultur-mønstring - UKM** og Bukta talenter. Tilbudet er i 2015 utvidet med FriTV, der barn får lære å lage TV. Auditor har tilholdssted på **Stakkevollan aktivitetssenter** og drives av **Fritid**.²⁰

Den kulturelle skolesekken gir Tromsøs 8 600 grunnskoleelever kulturtilbud i teater, musikk, litteratur, film, visuell kunst, lokalhistorie, design og arkitektur som en del av skolen. «Tromsømodellen» av DKS er basert på at elevene skal *oppleve – lære – skape*, og det er verksteder i alle kunstfagene der de får delta aktivt sammen med profesjonelle kunstnere, artister og forfattere. DKS samarbeider med **Kulturskolen, Kulta, Rådstua teaterhus, Filmveksthuset Tvibit, Kunsts skolen** og for øvrig det meste av Tromsøs kunst- og kulturliv.

Den kulturelle spaserstokken gir kulturtilbud til eldre som selv ikke kan oppsøke kulturtilbud. I dag gis det tilbud til dem som bor på sykehjem og på omsorgssentre, og DKS samarbeider med disse tjenestene. Å gi tilbud til eldre med hjelp i hjemmene krever utvidelse av tjenesten. Spaserstokken samarbeider med Tromsøs kunst- og kulturaktører.

Fagereng juniorklubb holder til i Fagereng skole, og drives av **Fritid**.

Filmveksthuset Tvibit er et kompetanse- og ressursenter for ungdom og film drevet av **Tvibit**. Filmveksthuset Tvibit arbeider både i Tromsø og regionalt gjennom prosjekter og som ressurs- og støttespiller for institusjoner. Filmveksthuset selger tjenester, bl.a. filmverksteder til **Den kulturelle skolesekken**.

Fritid er en avdeling i Kultur og idrett og har ansvar for kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge i hele kommunen. De driver følgende aktiviteter: **Fagereng juniorklubb, Hamna fritidsklubb, Kroken fritidssenter, Kvaløysletta bydelshus, Mortensnes fritidsklubb, Stakkevollan aktivitetssenter, Tromsdalen ungdomsklubb, Auditor, Ungdommens kultur-mønstring UKM, Småjobbsentralen og sommertilbud**. Fritid samarbeider bredt, både lokalt i bydeler og bygder, med lag og foreninger, med skoler og hjelpetjenester for barn og unge, og med **Tvibit** og alle fagsentrene på **Kulturskolen**. Det gis **tilskudd** til fritidsklubber i distriktet.

Gáisi giellaguoavddáš/språksenter fremmer samisk språk og kultur i Tromsøregionen, og ble åpnet i Lakselvbukt i Ullsfjorden i 2004. Språksenteret drives med støtte fra Sametinget og Troms fylkeskommune, og har nå også tilhold i bysentrum i tillegg til Lakselvbukt. Gáisi er kommunens kompetansesenter i samarbeidspartner med Sametinget og andre som arbeider for å styrke samisk språk og kultur.

²⁰ Tjenester som er uthevet med **svart fet skrift**, finnes også i denne alfabetiske oversikten som egne tjenester. Se tjenesten **Fritid** under F, **Stakkevollan aktivitetssenter** under S og **Ungdommens kultur-mønstring - UKM** under U osv.

Hamna bydelshus holder til i Hamna skole, har junior- og ungdomsaktiviteter og drives av **Fritid**.

KOFOR – kompetansesenteret for rytmisk musikk i Tromsø og Nord-Norge retter seg mot artister, musikere, studioteknikere, konsertarrangører og annen musikkbransje. KOFOR er opptatt av hele verdikjeden innen musikkfeltet – fra infrastruktur for amatører til forretningsutvikling for næringsaktører, og arbeider for å heve hele feltets kompetanse gjennom kurs, rådgivning, prosjekter og digitale ressurser. KOFOR driver **musikkfabrikkene** i Tromsø som har opplæringstilbud i flere bydeler. KOFOR har øvingsrom og lydstudio i den nyoppussede brannstasjonen sammen med **Tvibit** og **Filmveksthuset Tvibit**.

Kroken fritidssenter har juniorklubb og ungdomsklubb og andre aktiviteter, herunder **musikkfabrikk**. Senteret har egne lokaler i forretningscenteret i Kroken, og drives av **Fritid**.

Kulta i Tromsdalen gir kulturskoletilbud i sirkus; dvs. scenekunst som inkluderer teater, comedia, klovneri, sirkusdisipliner, musikk og visualitet. Til sammen deltar 275 barn og unge, de over 14 år er med i KulTeateret. Kulta har egen black box for øving og forestillinger.

Kulturhuset er kulturlivets hovedscene midt i Tromsø by - et ressurscenter for byens kulturliv og «scenen for de store anledninger» som skal gi gode publikumsopplevelser. Hoved-scenen har over 600 publikumsseter, i tillegg er det mindre scener som Lillescenen og Verkstedet. Kulturhuset er også en viktig scene for større produksjoner med barn og ungdom, som f.eks. Dansekarusellen i regi av **Kulturskolens danseavdeling** og **Ungdommens kulturmønstring**.

Kulturskolen i Tromsø kommune er Nord-Norges største kulturskole. I Krognessveien 33 finner vi administrasjonen og tilbudene i musikk og dans; samt kulturmix for de minste barna. Teater holder til på **Rådstua teaterhus** og visuell kunst på **Kunstscolen**. Kulturskolesentrene

samarbeider med det frivillige og det profesjonelle kulturlivet i Tromsø og i landet; de selger tjenester bl.a. til skoler, barnehager, helsetjenester næringsliv, **Den kulturelle skolesekken** og **Den kulturelle spaserstokken**. Kulturskolen deltar i internasjonalt samarbeid; og har flere ulike typer prosjekter.

Kulturskolens danseavdeling har et profesjonelt danseopplæringstilbud i flere sjangre som klassisk ballett, moderne dans og jazz. Det startet som Ann Rudge Dance Studio i 1981 og Tromsø danseteater i 1989, begge seinere overtatt av det som i 1998 ble **Kulturskolen**. De arrangerer hvert år Dansekarusellen.

Kulturskolens musikkavdeling gir et variert og bredt musikk-tilbud, både individuell instrumentopplæring og samspill i form av kammermusikk, orkester, kor, musikal og et stort utvalg av samarbeidsprosjekter. Det startet som Kristens Sands musikk-skole i 1955, overtatt av Tromsøs kommunale musikk-skole i 1968. Musikkavdelinga gir desentralisert kulturskoleundervisning på flere skoler, og de gir også opplæringstilbud til musikkorpsene.

Kulturskolens kulturmix gir tilbud innen musikk, dans og drama for elever fra 4 - 7 år på **Kulturskolen**.

Kunstscolen holder til på Kysten og er Tromsø kommunes kulturskole i visuelle kunsthag som tegning, maling, foto, animasjon, keramikk/skulptur og redesign/tekstil. Kunstscolen bruker profesjonelle kunstnere som instruktører, og vektlegger å utvikle den visuelle kreativiteten og håndverkskunnskapene hos elevene. Kunstscolen er fom. 2015 en del av **Kulturskolen**.

Kvaløysletta bydelshus har juniorklubb og ungdomsklubb og andre aktiviteter, herunder **rockefabrikk**. Senteret har egne lokaler ved Slettatorget, og drives av **Fritid**.

Mortensnes juniorklubb holder til i Mortensnes skole og drives av **Fritid**.

Musikkfabrikkene gir kurstilbud til barn fra 12 år og oppover i **Kroken fritidssenter**, **Kvaløysletta bydelshus**, **Stakkevollan aktivitetssenter** og i Brannstasjonen. Musikkfabrikken i Hamna skal snart gjenåpnes. Musikkfabrikkene drives av **Kompetansesenteret for rock (KOFOR)**.

Rådstua teaterhus er et fredet empirebygg fra 1864 og ligger midt i byen. Det har siden 70-tallet vært arenaen for det frie scenekunstheltet i Tromsø. Teaterhuset brukes daglig som øvingslokaler for frilansmiljøet og amatørteatergrupper, og er teatersenter og spillested for profesjonell scenekunst. Rådstua huser RadArt - regional nettverksorganisasjon for scenekunstnere, og de samarbeider om scenekunstheltet Vårscenefest. Videre finner vi **Rådstua barne- og ungdomsteater som er en del av Kulturskolen, og HATS – Hålogaland amatørteaterselskap**. Rådstua planlegges utbygd med publikumsfasiliteter i 2016-17.

Rådstua barne- og ungdomsteater er kulturskolens opplæringstilbud i teater og holder til på **Rådstua teaterhus**. De underviser også to grupper på Ersfjordbotn skole. Virksomheten startet i 1961 som Tromsø barne- og ungdomsteater og ble overlevert til kommunen i 2010. Teatergruppene skaper forestillinger som vises på teaterfestivalen «Åpen dør» hver vår. Rådstua barne- og ungdomsteater samarbeider med «Ungt bransjetreff», RadArt og det profesjonelle scenekunstmiljøet i Tromsø, Hålogaland amatørteater og andre amatørteatergrupper. Rådstua barne- og ungdomsteater er fom. 2015 en del av **Kulturskolen**.

SKUG-senteret – Samspill og Komponering Uten Grenser er en del av **Kulturskolen** som gir tilpasset musikkundervisning. Ved å bruke spesielt tilpasset musikkprogramvare som kan styres med brytere, bevegelses-sensorer, keyboards, spillkontrollere eller iPad er det mulig for alle å lære å spille et instrument selvstendig. Siden prosjektstart i 2003 og åpningen av SKUG-senteret i 2007 har det utviklet en spesialkompetanse med internasjonale kontakter i samarbeid med universitetet i Huddersfield, og

er unikt i nasjonal sammenheng. SKUG- senteret har i dag ca. 20 elever mellom 3 og 55 år i tillegg til prosjekter i skoler og barnehager og salg av tjenester. SKUG-senteret ønsker å bruke sin spesialkompetanse for å videreutvikle flere muligheter for å skape et inkluderende musikkmiljø i Tromsø.

Småjobbsentralen formidler mindre arbeidsoppdrag til ungdom, den drives av **Fritid**.

Sommertilbud: **Fritid** arrangerer sommerleir for barn og bootcamp for ungdom i Tromvika; og sommerklubb for barn på Stakkevollan. **Kulturskolen** arrangerer Polardans og sommercamp i dans og Kristen Sand-kurs i orkestermusikk. **Kulta** har sommerkurs i sirkus, **Rådstua barne- og ungdomsteater** har kurs i teater og **Kunsts skolen** har kurs i tegning, maling og keramikk. **Tvibit** har sommeråpent og tilbyr også filmrom og prosjektrum. **Gáisi språksenter** er med og arrangerer aktiviteter på Lakselvbuktdagene i juli.

Stakkevollan aktivitetssenter har juniorklubb og ungdomsklubb /kafé. Senteret har egne lokaler like ved svømme- og idrettshallen, og drives av **Fritid**. Stakkevollan aktivitetssenter har også eget lyd- og filmstudio, som bl.a. huser **Audiator** med FriTV.

Stipender og priser: Kulturstipendet for kunstnere og kulturarbeidere, kulturstipend for ungdom, hedersprisen, kulturprisen og kulturvernprisen deles ut hvert år av Tromsø kommune.

Tilskudd: Tromsø kommune har mange søkbare tilskuddsordninger til kunst og kultur, musikkorps, lokale kulturbygg, barne- og ungdomsaktiviteter og fritidsklubber i distriktet, kulturminnevern og lokalhistorie. Barne- og frivillighetsmillionen går til aktiviteter for barn og ungdom basert på egenaktivitet og frivillig innsats. Det gis avtalefestede tilskudd til større festivaler, kulturinstitusjoner og private kulturskoler.

Avtalefestede tilskudd 2017 (tusenkr.)	
Hålogaland teater:	5 314
NOSO	8 307
Festivaler	1 077
Kulturinstitusjoner	2 599
Museer	2 947
Private kulturskoler	530
Sum	20 774

Søkbare tilskudd 2017 (tusenkr.)	
Kunstformidling, div. kunstformål	1 263
Diverse kulturformål. Musikkorps	555
Lokale kulturbygg distriktet	100
Fritidsaktiviteter i distriktet	513
Kulturvern lokalhistorie	240
Inkludering	100
Tiltak nærmiljø og frivillighet	288
Sum	3 059

Tromsdalen ungdomsklubb har fom. høsten 2015 overtatt «Gulskolen». Den driftes av **Fritid**.

Tvibit er et produksjons- og kompetansesenter for bredde og profesjonelle innen musikk, ung kultur, helse, film og kreativ virksomhet. Tvibit ligger midt i Tromsø sentrum. Tvibit rommer blant annet øvingsrom, kafé, film, scene, helsestasjon, prosjektrum og et fantastisk lydstudio. Dessuten vrir det av proffe musikere, filmskapere, festivaler og ungdomsorganisasjoner.

Ungdommens kulturmønstring - UKM fins i hele Norge, og er en mønstring der ungdom får delta på scene og utstilling med sine egne

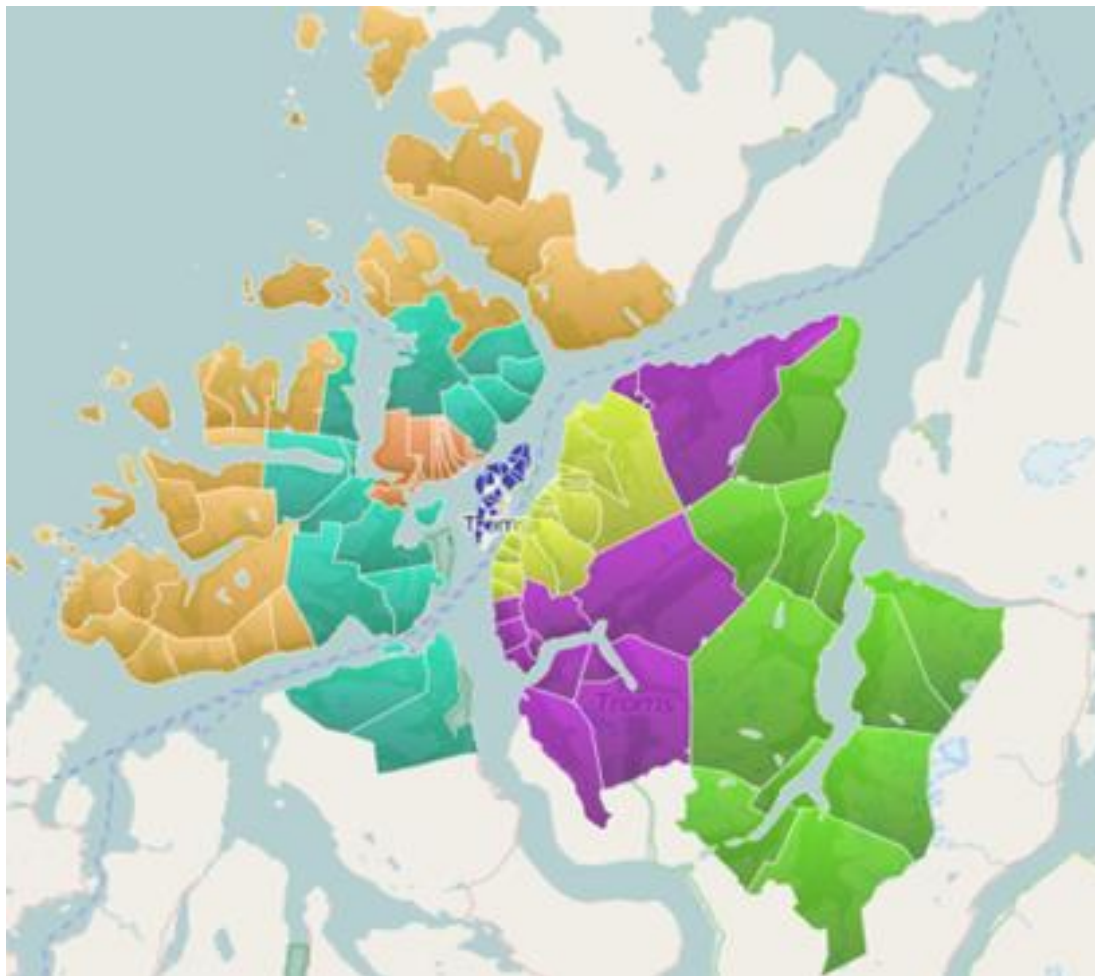
uttrykk innen musikk, dans, teater, film og visuell kunst. I Tromsø arrangeres UKM av **Fritid**.

Ungdomsrådet er et av kommunens samarbeidsorgan, et rådgivende, informasjonsgivende og aktivitetsskapende råd som jobber opp mot kommunestyret i saker som er viktige for barn og unge. Sekretariat og oppholdssted for Ungdomsrådet er lagt til **Tvibit**.

Utleiesentralen: Kultur- og idretts driftsseksjon leier ut arrangementsutstyr som lyd- og lysutstyr, scener/amfi, bord og stoler mv., samt at de leier ut Hella og Skansen.

Budsjett og regnskap Tall i tusenkr.	Budsjett 2017 netto	Regnskap 2016 netto
Den kulturelle skolesekken	3 148	2 995
Kulturvern	3 945	3 788
Den kulturelle spaserstokken	367	336
Kunst og kultur, tilskudd	25 487	24 956
Fritid	8 648	8 290
Alfheim aktivitetshus	2 505	2 172
Kulta	2 890	2 947
Rådstua teaterhus	1 371	1 005
Musikkens hus	1 380	1 812
Samisk språksenter	546	299
Tvibit	8 031	7 879
Kulturskolen	27 397	26 545
Kulturhuset	3 959	3 548
Biblioteket	18 905	17 921
Samlet	108 579	104 493

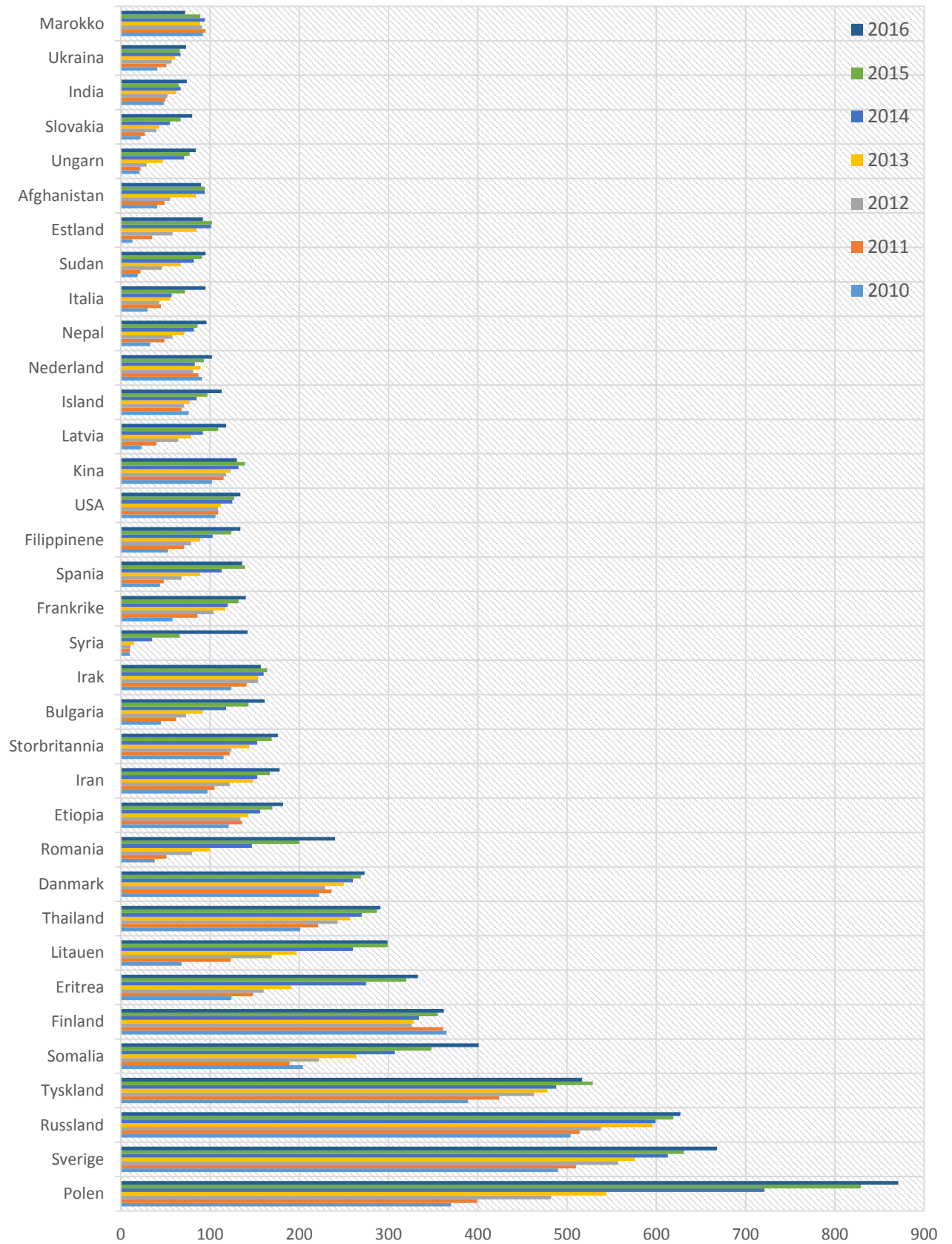
VEDLEGG 3: TROMSØS BEFOLKNING

Kart med befolkningstall fordelt på kyst- og, fjordbygder, bynære områder, sentrale områder og Tromsøya.

Ant. Innb. pr. 01.01. 2017		0-20 år
Bynære områder Kvaløya og Vikran	2 800	723
Bynære områder fastlandet	2 490	655
Kystbygder yttersida	1 847	388
Fjordbygder Ullsfjord	882	130
Tromsøya	39 427	8 736
Kvaløya sentralt	8 927	2 766
Fastlandet sentralt	18 168	4 292
Sum Tromsø	74 541	17 690

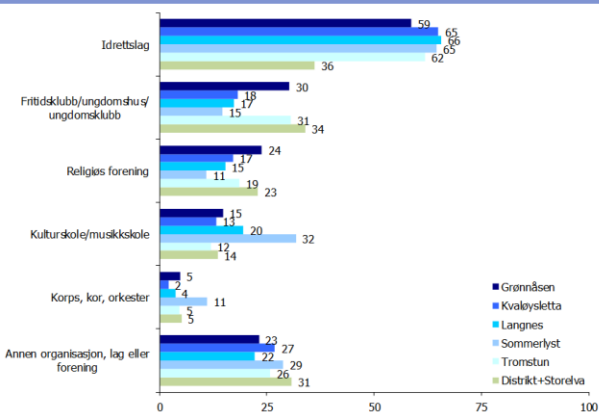
Innvandrerbefolkningen etter landbakgrunn 2010-2016.
De 35 landene med høyest antall er tatt med. Kilde: SSB

VEDLEGG 4: UNGDATA TROMSØ

Fritid – organisert:

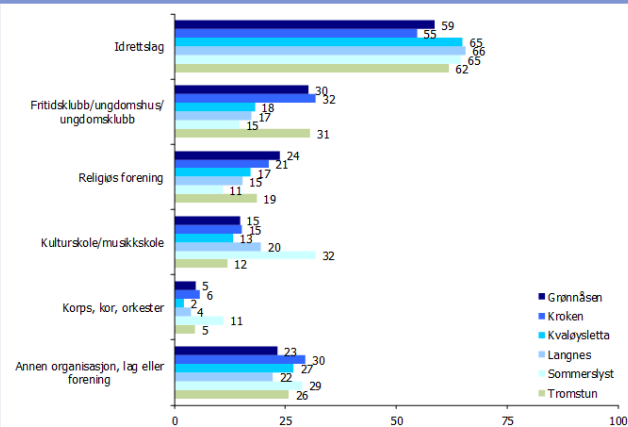
Hvor mange ganger den siste måneden har du vært med på aktiviteter, møter eller øvelser i følgende organisasjoner, klubber eller lag? (Andel «Minst én gang»)

ungdata

Fritid – organisert:

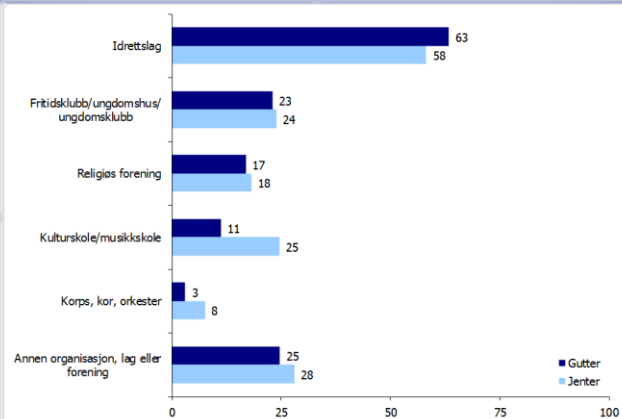
Hvor mange ganger den siste måneden har du vært med på aktiviteter, møter eller øvelser i følgende organisasjoner, klubber eller lag? (Andel «Minst én gang»)

ungdata

Fritid – organisert:

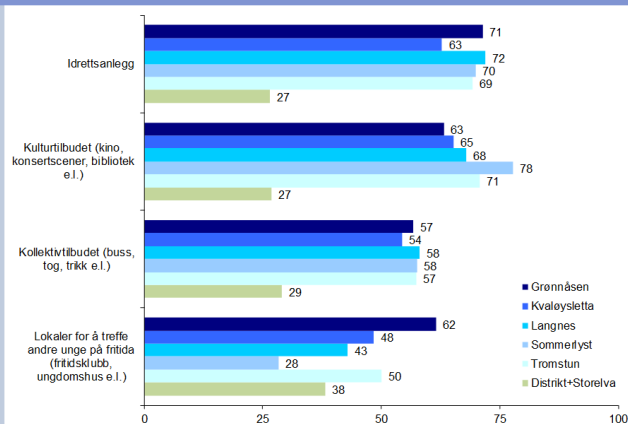
Hvor mange ganger den siste måneden har du vært med på aktiviteter, møter eller øvelser i følgende organisasjoner, klubber eller lag? (Andel «Minst én gang»)

ungdata

Nærmiljøet – tilbud til ungdom:

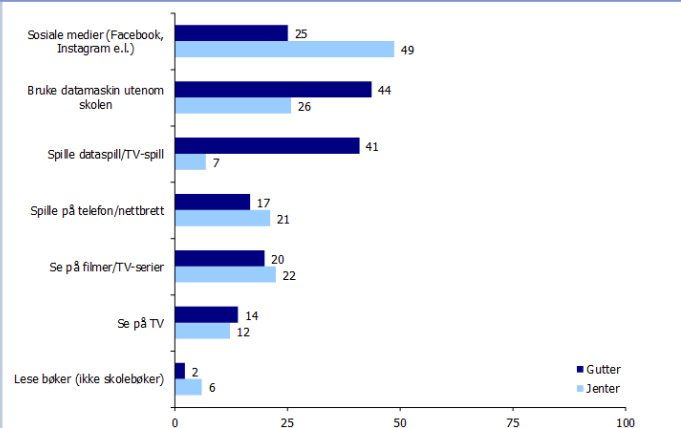
Tenk på områdene rundt der du bor. Hvordan opplever du at tilbudet til ungdom er når det gjelder ... (Andel «Svært bra» eller «Nokså bra»)

ungdata

Medier – høykonsumenter:

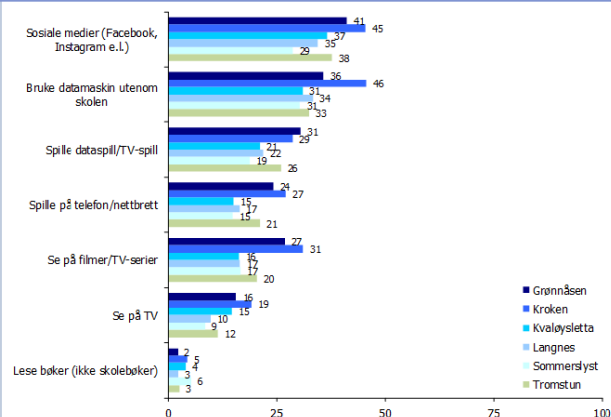
Tenk på en gjennomsnittsdag. Hvor lang tid bruker du på følgende? (Andel «To timer eller mer»)

ungdata

Medier – høykonsumenter:

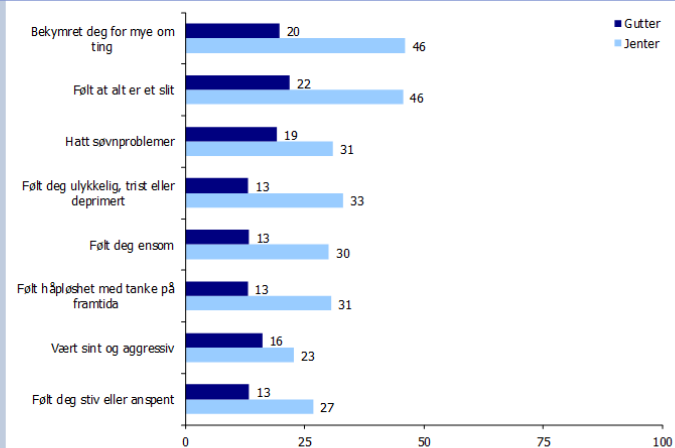
Tenk på en gjennomsnittsdag. Hvor lang tid bruker du på følgende? (Andel «To timer eller mer»)

ungdata

Depressivt stemningsleie og ensomhet:

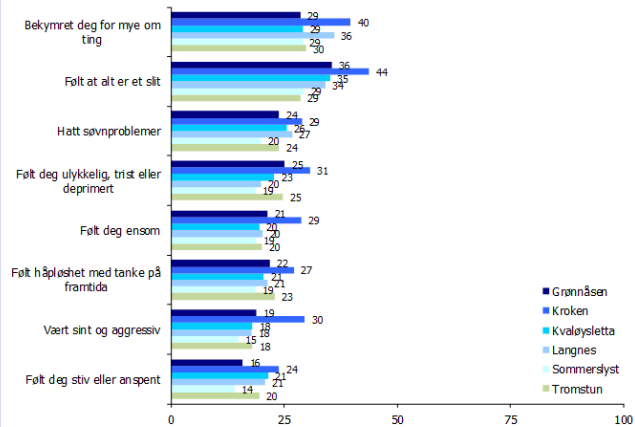
Har du i løpet av den siste uka vært plaget av noe av dette? Andel «Ganske mye plaget» eller «Veldig mye plaget»

ungdata

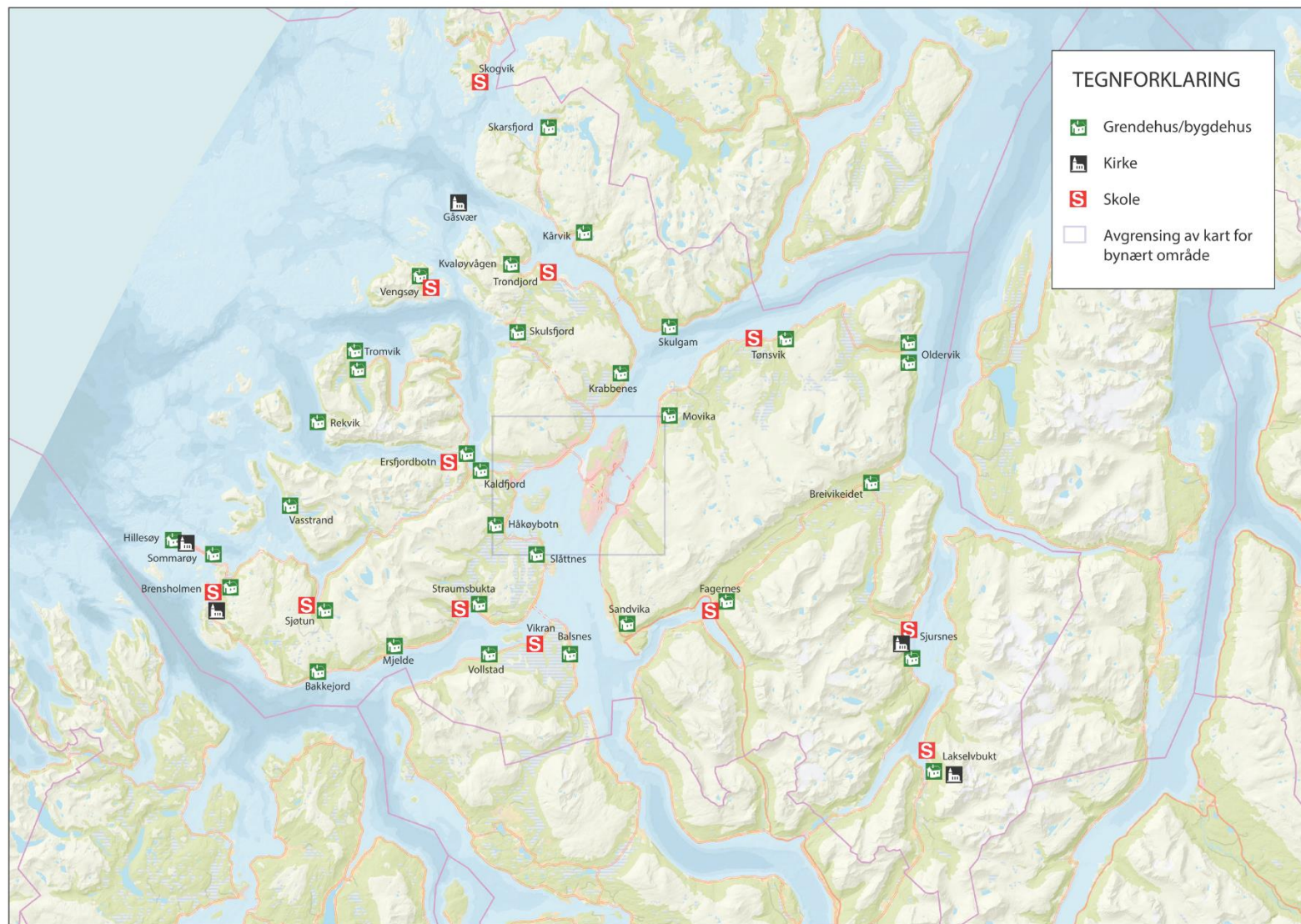
Depressivt stemningsleie og ensomhet:

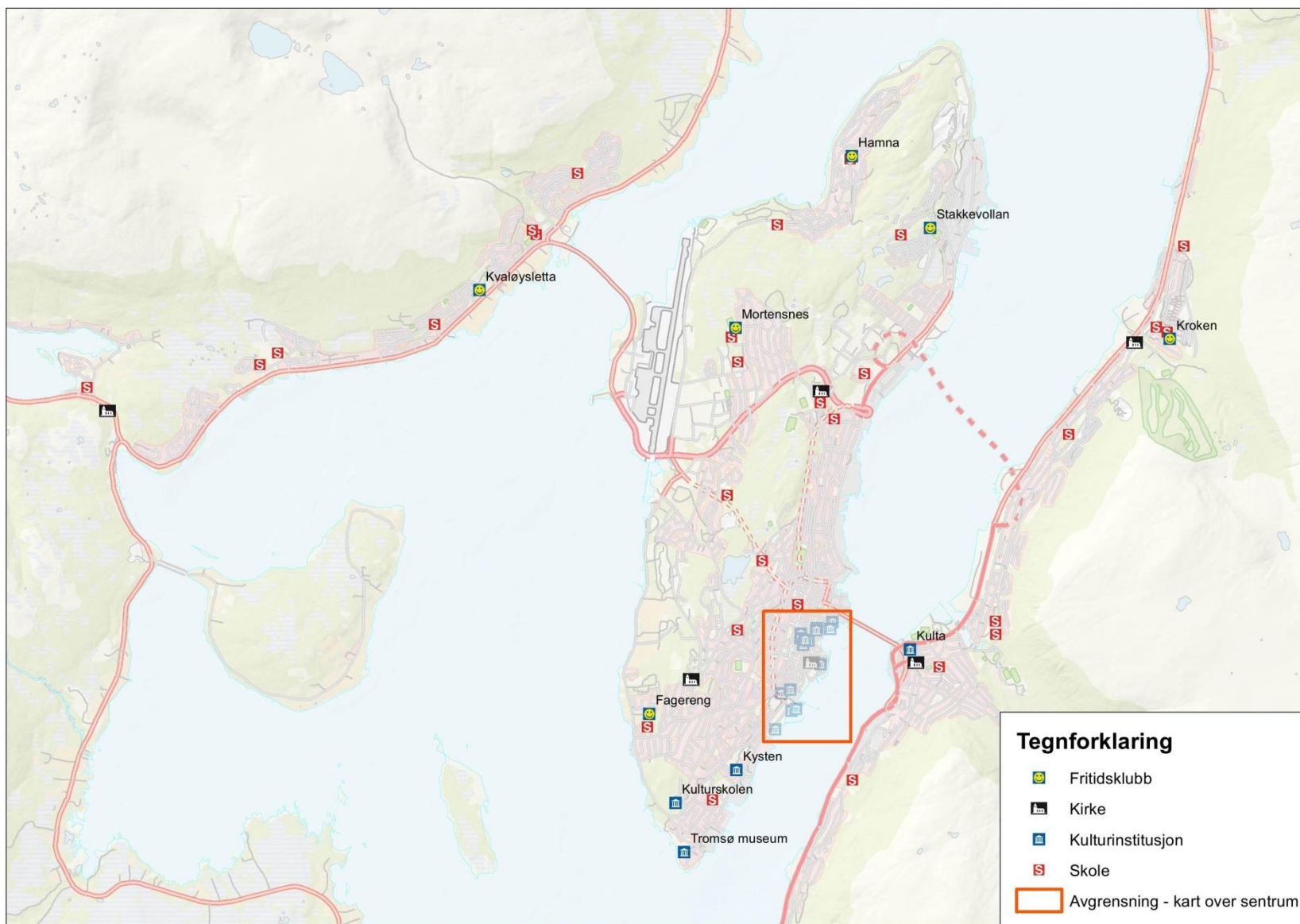
Har du i løpet av den siste uka vært plaget av noe av dette? Andel «Ganske mye plaget» eller «Veldig mye plaget»

ungdata

VEDLEGG 5: KULTURKART KOMMUNE, BYOMRÅDET, SENTRUM

*Sammen for et varmt
og livskraftig Tromsø*

